

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

IV. Országos gazdakongresszus.

A IV. országos gazdakongresszus tagjával való jelentkezés határideje folyó augusztus hó 31-én lejárt. A végrehajtó-bizottság tagokat ezután is felvesz, de részükre a kedvezményeket nem biztosíthatja. Szeptember hó 10-én tul a bizottság egyáltalán nem vesz fel tagokat. Az eddig jelentkezett tagoknak a tagsági jegy és a kedvezményes vasuti jegyre jogosító igazolvány a napokban küldetik szét.

A tagokat megillető 5 drb ingyen kiállítói belépő-jegyet a bizottság csak azoknak küldi meg, akik ez iránt igényüket bejelentették. Azok a tagok, akik kiállítói belépő-jegyet nem kaptak és azokra számot tartanak, a jegyeket szeptember hó 24-ig a kongresszus titkárságánál (IX. Üllői-ut, Köztelek), 25-én és 26-án a kongresszus színhelyén, az ünnepek csarnokában vehetik át.

A végrehajtó-bizottság.

Burgonyakiemelő-géppróba.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földművelésügyi miniszterium támogatásával f. évi szeptember hó 25. és 26. napjain burgonyakiemelő-géppróbat rendez, mely a f. évi április hó 2-án megtartott burgonya-ültető-géppróbának folytatását képezi. A próba Budapest közelében, Rákos-Keresztúron gróf Vigyázó Sándor uradalma területén tartatik meg. A géppróbában három külföldi és három honi gyáros vesz részt. Program: szeptember 25-én a jury működik; 26-án reggel társas kirándulás Budapestre a munkába állított gépek megtekintésére. Indulás Rákoskeresztúrra a keleti

pályaudvartól reggel 7 óra 40 perc és 8 óra 55 perczkor. A géppróba iránt érdeklődőknek az OMGE. titkári hivatala készséggel szolgál felvilágosítással.

Az igazgató.

1896. évi augusztus havában befizetett alapítv. kamatok és évdijak nyilvános nyugtázása.

I. Alapítv. kamatok fizettek 1896-ra: Gróf Batthyány Elemér 26-25 frt, Békés megyei gazd. egyesület 10-50 frt, gróf Brunswik Géza 11-06 frt, gróf Eltz Károly 26 frt, Érsekújvári takarékpénztár 10 frt, idősb. Fáy Béla 11-03 frt, Gorove János 11 frt, Gothardt Sándor 10-50 frt, Hets Miklós 11-03 frt, Hoffmann Jakab 10 frt, gróf Hunyady Imre 26-25 frt, Komárommegyei gazd. egyesület 9-50 frt, Perczel Gyula 10-50 frt.

II. Évdíjat 1895-re: Adelsberger Sándor 10 frt, Baksay Zoltán, Bátorkeszi polg. olvasókör, Pichler Zdenko 5-5 frt, Sztankovits János 10 frt.

III. Évdíjat 1896-ra: Békássy István, Basa József, Bibó Dénes, Braun Sándor, Braun Lajos, Bátorkeszi polg. olvasókör, Baksay Zoltán, Biringer Soma, Bodánszky Tivadar, Bérczy Elemér, Papi Balogh Péter, Berger Zsigmond, Csanádmegyei gazd. egyesület, Csikós Balázs, Csukássy István, Csaba Adorján, Csapkovits György, Diel Endre, Draxler Ferencz, Deutsch Samu, Erős György, Ehrenreich József, Farkas László, Gayer Lajos, Gábor Antal, Goldmann József, Göger László, Geiger Ferencz, Glück Benő, Halász Elemér, Helmezy József, Cs. Herczog Péter, Hirschfeld Béla, Horváth József, Handlery G., Holényi Ferencz, dr. Haidekker Béla, br. Jeszenszky Sándor, Inkey Antal, Kientzl József, Klár Gusztáv, Kovács Béla, Kézdi-polyáni Kovács Béla, Klobusiczky János, Kaeskovits Zoltán, Kovács Antal, Korda Andor, Körösy Emil József, Lányi József, Laufer Antal, Langráf Zsigmond, Laszkáry Gyula, Mock Imre, Muhl Sándor, Madarassy Jenő, Molnár Sándor, Majthényi Rudolf, Manzin Robert, Mihály István, Miklósa Kálmán, Majthényi Károly, Okolicsányi Gáspár, Pallaghy János, Papolezy Béla, Pottyondy Béla, Purgly Pál, Rauchbauer Károly, Remenyik Imre, Rácz Sándor, Reiner Adolf, Riszdorfer László, Rónay Aladár, Ruszinkó Antal, Rögler Mihály, Schmirmund Kornél, Samarjay János, ifj. Székely Péter, Szentkirályi Gyula, Szentkirályi Kálmán, Szirányi Sándor, Szerenes János, br. Schell Gyula, Schlesinger Samu, Schwarz Gyula, gróf Széchényi Géza, Szunyogh Szabolcs, gróf Sztáray Istvánné, Sierbán Viktor, ifj. Szent Ivány Faraas, Törley Antal, Taly István, Töpler Károly, Tully István, Tamássy Kálmán, Tóth Lajos, Turkevei Kaszinó, Weiss Adolf, Vojnich Máté, Winter A., Wolff testvérek, Widder Mór, Wimmer Károly, gr. Wolkenstein Oswald, Zathureczky Zsigmond 10-10 frt.

IV. 1896-ra: 5-5 frtot: Auspitz Ignác, Abeles Albert, Benedikty Kálmán, Berger Rezső, Berzeviczy Egyed, Despinits Kálmán, Deutsch Samu, Dorner Sándor, Eisenhut Kálmán, gróf Esterházy Sándor, Ghimesy László, Gyömörey János, Hanák Ferencz, Habereger György, Honig Albert, Jakabffy Dezső, Korb Nandor, Kozits Gyula, László Zsigmond, Pécsi gazdák tejszarnoka, Rimler Lajos, Rónay Pál, Skublics István, gróf Stainlein Ottó, Szemes Árpád, Szent-Iványi László.

V. 1896-ra: Mátray Gyula 2 frt, Molitorisz Ákos 9 frt, Tóttösy Sándor 2 frt.

VI. 1897-re: Andreae Emil 10 frt, László Zsigmond 5 frt, Wimmer Imre 10 forint, Gróf Stainlein Ottó 5 frt.

A „Bereczki-émlékre“ ez év augusztus havában következő adományok folytak be az O. M. G. E. pénztárához.

N.-Szőlősről Czapáry Dénes ur ivén: Aczél László 10 frt; Czapáry Dénes, dr. Skultety Tivadar 1 1 frtot; X 50 krt, Spolarits János, Kellner Fülöp, Lázár István 30-30 krt. Összesen 13-40 frt.

Sopronról Vetter Pál ur ivén: Meyne János 2 frtot, Ungar Ferencz 1-50 frt, Vetter K. Pál 1 frtot. Összesen 4-50 frt.

Esztergomról Bernhard Dezső ur: 1 frt. Alesuthról Hatos János ur ivén: Hatos János 1 frtot; Schwabe Ignác, Garnier Lajos, Sonntag Károly, Reichert István, Gitty Gyula 50-50 krt; Hatos Jenő és Géza, Grósz Sándor, Füzy Ferencz, Maurer Lajos 10-10 krt; Összesen 4 frt.

Szász-Sebesről Conrad Ottó ur: 20 krt. Nagy-Enyedi Gyümölcsészeti Egylet: 5 frt. Nagy-Körösi kertészeti egyesület: 10 frt. Augusztus havában begyűlt összesen 38-10 frt. A gyűjtés eredménye aug. 31-én: 614-02 frt.

Van-e tultermelés.

A konzulátusok jelentése alapján most tette közzé a földművelésügyi miniszter a világ ezidei gabonatermelésének statisztikáját. Ez a statisztika jórészt felületen becsülést alapul, de azért levonhatjuk belőle a következtetéseket annyi biztossággal, amennyire ezek a gyakorlati életre nézve szükségesek.

Az egyes államok termelési eredményeinek részletes felsorolásával nem is foglalkozunk. Némely kíváncsiakat kielégíthetno

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31., Váci-körút sarok.

A nyári idényre ajánlunk:

Gabona zsákokat,
Lisztes zsákokat,
Takaró ponyvákat,
Szalonnát,
Zsirt,
Kötél árukat,

Cséplési szeneket,
Gépolajokat,
Petroleumot,
Kocsi-kenőcsöt,
Olajfestéket,
Állatorvosi gyógyszereket,

Vasneműeket,
Tejgazdasági szereket,
Gazdasági faeszközöket,
Mérlegeket,
Műtrágyát.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Mai számunk 16 oldal.

talán az, hogy a tengeren túl versenyző államai egyenként mennyi gabonafelesleggel rendelkeznek. De mi már megtanultuk, hogy az efféle számadatok a gabona áralakulásra vonatkozó következtetések szempontjából teljesen illuzóriusak. Hiszen annyi csalódás után valóban jókora optimizmus kell ahhoz a hithez, hogy a gabonaárakat tényleg a világ terméseredménye szabja meg.

Az utolsó évtizedben nem első eset, hogy a világpiacnak szükséglete az évi terméseredményben fedezetet nem talált, anélkül, hogy ennek a konjekturális előnynek jótékony hatását éreztük volna. Nem építhetünk tehát eleve kedvező reményeket, az ideai statisztikára sem, habár az a gabona-értékesítés szempontjából biztató kilátásokkal kecsegtetne is. A statisztikai jelentés határozottan rossz terméseredményekről ad számot. Egyetlen nagyobb búzatermelő államban sem felel meg az eredmény a várakozásnak, sem mennyiségileg, sem minőségileg. Már a búzával bevetett terület is redukálódott, a mi igen természetesen a gabonaárak hanyatlásának következménye volt. Rossz időjárás és kártékony paraziták hozzájárultak a hozam lefokozásához. Legkedvezőtlenebb a helyzet éppen a tengerentúli államokban. A tultermelés teoriájának híve által annyit emlegetett Argentína, saját szükségletét sem tudja fedezni, Kelet-India csak csekély feleslegét már exportálta; az Egyesült-Államoknak is eladókészletük, a szokottnál jóval alul maradt. Az előbbi két kivételi államban a jövő év termés kilátásai sem kedvezőbbek az ideinél.

Ott áll azonban előttünk Románia, nagyon is számot tevő, 10 millió métermázsas feleslegével. Ennek a felénk gravitáló államnak helyzete a múlt évihez képest javult; olesó búzából tehát minden egyebek dacára, remélhetőleg az idén sem fogyunk ki.

Számokban fejezve ki az eredményeket: az európai importra szoruló államokban a búzatermés hozama 272 millió hektoliter, a rozstermésé 142 millió hektoliter; az exportra termelő államokban a búzatermés 553 millió hektoliter és a rozs 282 millió hektoliter. Összesen tehát termelt:

1896-ban 825·0 buza 424 rozs millió hektoliter
1895-ben 875·0 „ 480 „ „

Különbség, azaz hiány ez évre búzából 50.000.000 hektoliter, rozsából 56.000.000 hektoliter.

Ebből a világ ezidei búzatermésére, szükségletére és feleslegére a mérleg a következőleg állítható fel:

	összes termés millió métermázsas	egy évi szükséglet millió métermázsas	hiány v. felesleg
Beviteli államok	209·55	331·08	121·90
Kiviteli államok	422·70	340—	86·35
Összesen	632·25	671·08	35·55

Azaz a búzatermés hozama 35 millió métermázsával az évi szükségleten alul maradt. Ezt a mennyiséget a múlt évről fennmaradt készletből kell pótolni, holott a múlt évi búzatermés is a közepesen jóval alul ütött ki. Növeli e körülménynek jelentőségét az, hogy a nyugati beviteli államokban a legfőbb kenyérpótló növény, a burgonya rosszul sikerült. Világos tehát, hogy most mindazoknak, a kik a tultermelést állították oda a depresszív viszonyok megokolásául, az utolsó fegyver is kiesett kezükből. Mert tultermelés helyett ime a kevesbtermelés bizonyítékai állanak előttünk.

Micsoda következtetést kellene ebből teljes joggal levonni a buzaárak várható képződésére nézve? Nemde azt, hogy a buzaárak a tulprodukezió eddigi hatalmas nyomása alól felszabadulva, jelentékenyen emelkedni fognak.

Adja Isten, hogy így történjék, de mi nem hiszünk benne és a tőzsde magatartása sem engedi ezt remélnünk. Mert tultermelés, ugy mint eddig volt, van igenis most is — papirosbuzában. Nincs az a szűk termés, a mely nagygyá ne emelkednék, ha azt nyolezszorosan és tízszeresen eladják, mint a hogy ez a börzén ma történik. De hát miért van szüksége a börzének arra a rengeteg búzára, a mi csak papirosra van meg? Mindnyájan tudjuk. Szükség van rá a különbözőzeti játék kedvéért.

A különbözőzetre játszóknak nagy mennyiségekkel kell dolgozniuk, mert előttük a gabonatermés értéke nem jön számításba, hanem csak ennek az értéknek az emelkedése vagy csökkenése. Hanem azért a kereslet és kínálat között maga a fogadás kolosszális értékű tárgya szerepel. Hagyján volna még mindig, ha ez a levegőből vett buza csak a holt tömeg nyomásával hatna az árképződés folyamatára. De ez az óriási tömeg a spekuláció kezében helyként mozgatható eszköz, melylyel módjában áll megzafolni rossz időjárást, szűk termést és meghiusítani minden emberi számítást. Élnők csak kell a medvéknek, a hogy Bernát István a baissierket angol átültetéssel nevezi a „Magyar Gazdák Szemléjének” egy jeles cikkében, melylyel a börze visszaéléseit helyezi megvilágításba.

Mint már annyiszor elmondottuk, egyetlen indok sem szól komolyabban az ellen, hogy a gabona-határidőüzleteket megszüntessük, a mint hogy azokat a német tőzsdetörvény eltiltotta. Pedig Németországban a kockázat, nem volt olyan nagy, mint Magyarországon, a hol a buza árában beálló minden 2·5 kr. csökkenés egy millió forint bevételi kevesletet jelent és ez a veszteség a nemzetnek legszélesebb s legsúlyosabb helyzetben levő rétegét érinti.

A „Magyar Nemzetgazdának” aggálya van a fölött, hogy ha a határidőüzleteket egész Európában eltörölnék is, azért börzénk mégis, sőt méginkább az amerikai tőzsdén kötött határidőüzletek hatása alatt állana. Mi ugyan szívesebben tudjuk a papirosbuza millió métermázsáit tengerentúli messzeségben, mint a budapesti piacon, engedjük meg azonban, hogy a határidőüzletek megszüntetése egymaga tényleg nem segít a bajon. Tehát gyökeresebb kura után kell néznünk. Ez sem fekszik messze tőlünk.

Az előttünk fekvő statisztikai jelentésből látjuk, hogy Magyarországnak a búzából 10 millió métermázsas feleslege van, Ausztria szükséglete pedig 13 millió métermázsas. Azaz, az összmonarchia ez évi búzatermés-hozama még a szükségletet sem fedezi. Tegyük fel, hogy a mutatkozó 3 millió mm. hiányt a még meglevő búzakerület fedezze: mégis bizonyos, hogy kiviteli államnak lenni immár megszűntünk. Tehát a földmívelésügyi kormányzat hivatalos adatai alapján megzafolhatatlanul előttünk fekszik az a tény, amelyre különben már a III. országos gazdaságkongresszus is rámutatott: hogy a kiviteli kényszerűség Magyarországra nézve megszűnt.

Ez volna az a valóban ideális állapot, a mikor nem kellene többé nagy engedményeket oda vetni azért, hogy néhány millió mm. feleslegünk a Nyugaton olesó piacot kapjon; a mikor nem kell többé a kiviteli piacokon esztelen versengésbe ereszkednünk a transatlanti államokkal s nincs szükség elszenvednünk, hogy itt benn az árakat e verseny nyomása szabja meg.

De ha a kiviteli kényszerűség megszűnt s az ebből származó óriási előnyök kezünkbe vannak adva, mi szükség van akkor arra, hogy a román buza behozatallal tényleges felesleget idézünk elő a magyar piacon s ezzel önmagunkat kényszerítsük a kivitelre?

Mi szükség van arra az importra, a mely az örlési engedély ezimén talál rést hozzánk? Az, hogy ilyen óriási nemzeti áldozat árán a nagymalomipar existenciáját biztosítsuk, még nem elfogadható ok.

Ha az idegen buza örlés ezéjéből való behozatalának engedélye eddig a mezőgazdaságra nézve — mint a következmények igazolják — káros hatással volt, ugy most ez hatás mezőgazdaságunkra csakugyan végzetessé válhatik. A helyett, hogy ezt az örlési engedélyt visszaéléseinek kinövéseitől tisztogassuk, el kell törölni az egészet úgy, hogy még emléke se maradjon meg.

Térjen vissza a nagymalomipar régi, szép hivatásához s öröljön magyar búzára. Ha existenciáját nem találja meg a segítségére siető folytonos áldozatok támasza nélkül, akkor létjoga sines.

A nemzetközi gazdaságkongresszus e hó 17—20. napjain fog foglalkozni a gazdasági válság okainak kutatásával s az árhanatlas pontjainál a tultermelés kérdésének nevezetes jelentőség jut.

E kérdés körül, mint eddig tudni alkalmunk van, a felfogások meglehetősen megoszlanak. Öszintén örülünk tehát, hogy a kongresszus e statisztikai jelentéssel fog számolhatni, amely a tultermelés teoriájának világos fiaskóját jelenti.

E tanúság nyomán a kongresszuson remélhetőleg nem válik uralkodóvá az a felfogás, az az irányzat, melynek hívei a tultermelésben felállítva az elháríthatlan keresztet, összetett kezekkel ülnek alatta, várván azt a bizonyos galambot, avagy a végmegsemmisülésnek bekövetkezését.

B. B.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Uj adat Gróf Teleki Arvéd gazdasági rendszerének ismertetéséhez, egyuttal elmékedés a gabonatermelés felett.

A „Köztelek”-ben hasonló ezim alatt megjelent cikkben az 1051 lap közép hátsó részén ismertetve van egy drassói 40 holdas tábla 1896-iki évbéli eredménye; mint ilyen holdankint 1 q francia perje-mag, 1 q baltaczim mag, 30 q takarmány van feltüntetve. Itt azon tévedés csuszott be, hogy baltaczim mag csupán 1 mázsa van kitüntetve, tényleg azonban csépelgetett és teljesen kitisztítva készletben van a 40 holdról 160 métermázsas, mi holdanként 4 q termésnek felel meg.

A fenti tábla ezelőtt 3 évvel igen jó ugarmüveletet és erős istállótrágyázást kapott buza alá, melybe a baltaczim, fr. perje, komocsin fükeverék vettett volt, ezidén időjárásunk is teljesen megfelelő volt. A jelen szomorú buzaértékesítési viszonyok közt önként eszünkbe jut megtenni az összehasonlítást hazánk főterményével a búzával és a zabbal.

Gazdaságom legjobb trágyaerejű részén, a lehető legjobb müveletben részesült táblán a buza kat. holdanként 1505 kilót, a duppai zab 1480 kgot, a Heine-féle fürtzab 1486 kgot adtak. Oly számok ezek, melyek itt mint átlagok soha elő nem fordultak, hisz a keleti megyék jó gazdájának ambíciója a kat. holdankénti 10 q-ás átlagtermés a vidékenkénti átlag pedig a 7 q-át sem éri el. Mindazonáltal vegyük ezen kiváló termést a hasonlat alapján és állítsuk szembe a müvelés költségeit is, mindent 1—1 kat. holdra vonatkoztatva:

Költs

1 ugarsza
1 forg. sz
1 vetőszá
1 ősz sz
1 grubbe
3 boroná
2 boroná
1 gépveté
Vetőmag
Gyomlálá
Aratás
Behordás
Cséplés
Tisztítás
Fuvar a v
25 kilo
Fuvar Bp
700 kil
Fuvar Bp
700 kil
Felügy. s
zet, ad
biztosít

Összes k

Bevé

Szemért
Szalmaért
Sarjuérték
Őszi legel

Összes be

Levonva

Ma

Ezen
gabonafél
daczára 3
fent leirt
kedvezőt
nem ily
alapján t
mind a k
vesszük f
dankint:

a keverél

Egy
idáig sz
trágya. T
sem prod
ha a fent
frtból kit
A keveré
nélkül is
a 4 évre
tével a b
jutottunk
elvetések
négy egy
kül való
talt szom
Végül a
portálunk
tulnyomó
tató része
Ezen
mindazok

*) A
elért, rész
jegyzett ár
baltaczim v
számadásb
szokott jó
kint 4 q-ra
költségmen

Költségek:	à frt	Buzáért	Zabért f o r i n t o k b a n	Komócsinért	Fr. perjeért	Baltaczimért
1 ngarszántás	—	4—	—	—	—	—
1 forg. szántás	—	3—	—	—	—	—
1 vetőszántás	—	2—	—	—	—	—
1 őszi szántás	—	—	3—	—	—	—
1 grubberozás	—	2—	2—	—	—	—
3 boronálás	à 0.50	1.50	—	—	—	—
2 boronálás	à 0.50	—	—	—	—	(1 m.) 0.50
1 gépvetés	—	1—	1—	—	—	1—
Vetőmag	(100 kg.)	7—	(75 kg.) 5—	(6 kg.) 0.50	(22 kg.) 2.50	(40 kg.) 1—
Gyomlálás	—	0.50	0.50	—	—	—
Aratás	—	3—	3—	—	1—	3—
Behordás	—	2—	2—	—	0.50	4—
Cséplés	—	7—	6—	—	3—	7—
Tisztítás	—	1.50	2—	—	1—	1—
Fuvar a vasutra 25 kilom.	0.30	4.20	4.20	—	0.30	1.20
Fuvar Bpestig 700 kilom.	1—	14—	12—	—	—	—
Fuvar Bpestig 700 kilom.	1.50	—	—	—	1.50	6—
Felügy. személy- zet, adó, tűz- biztosítás	—	5—	5—	—	6—	—
Összes költség		47.70	46.70	0.50	15.80	24.70
		47.70	46.70		41—	
<i>Bevételek.*)</i>						
Szemért	(14 q)	98—	(14 q) 84—	—	(1 q) 46.50	(4 q) 40—
Szalmaértékért	(10 q)	10—	(12 q) 15—	—	(5 q) 7.50	(20 q) 40—
Sarjuértékért	—	—	—	—	(2 q) 5—	—
Őszi legelőért	—	1—	1.50	—	—	2.50
		109—	100.50	—	59—	82.50
Összes bevétel		109—	100.50		141.50	
Levonva a kiadást		47.70	46.70		41.50	
Marad		61.30	53.80		100—	

Ezen végeredmények összehasonlítása a gabonafélék rendkívül kedvező terméseik daczára 38—46 frttal maradnak hátrányban fent leírt keverék mögött, mely arány még kedvezőtlenebbé válik, ha az összehasonlítás nem ily magas, hanem az országos átlag alapján történik. Így pl. ha mind a buza, mind a keverék termését pontosan felényire vesszük fel, akkor lenne a buzánál kat. holdankint:

bevétel	54.50 frt
kiadás	34.40 „
nyereség	20.10 frt,
a keveréknél:	
bevétel	70.50 frt
kiadás	30.50 „
nyereség	40— frt.

Egy igen fontos tényezőt azonban idáig számításban kívül hagytam s ez a trágya. Trágya nélkül még 7—8 q-as átlag sem produkálható buzából; sőt örülhetünk, ha a fent nyereségképp feltüntetett 20.10 frtból kitelik a buzára eső trágya költsége. A keveréknél ezzel szemben minden trágya nélkül is elérhető a fenti kisebb bevétel, sőt a 4 évre felvett kihasználási időszak letelével a baltaczim útján jobb föld birtokába jutottunk, mint a minő a föld a keverék elvetésekor volt. Másfelől négy kalászosnak négy egymásra következő évben trágya nélkül való termelése sok gazda által tapasztalt szomorú állapotára vezetne a földnek. Végül a buzaföldről majdnem mindent exportálunk, a keverékföld termésének pedig túlnyomó nagy és temérdek trágyát szolgáltató része a gazdaságban marad.

Ezekből kifolyólag nem ajánlható eléggé mindazoknak, kik megfelelő területekkel és

*) A bevételnél részint a tényleges eladásnál elért, részint a nagyban elérhető, illetve a mai napon jegyzett árak vétettek fel. A komócsin, fr. perje és baltaczim vetőmagjai árának egynegyedrésze tétetett számadásba, mivel ezen keverék legalább 4 évig szokott jó termést adni. Ezen keverék sarjuja holdankint 4 q-ra vétetett fel, melyből feles mivelők 2 q-át költségmentesen a szérűskertbe behordanának.

kiterjedett állatállományval rendelkeznek, olyan kombinált vetőmag és takarmány-termő területek létesítése, melyek silányabb földeket is magasabban jövedelmeztenek s mind a mellett más földekre trágyát szolgáltatnak a saját termőterületük talajtökéjét pedig nem esőkentik, hanem ellenkezőleg emelik.

Szükségesnek tartom itt még azt megjegyezni, hogy ilyen vetőmag-takarmány területek nagyobb arányokban való elterjedésének sem vindikálom azon eredményt, mintha a gabonatermő terület apasztása után, a gabonafélék ára emelhető lenne; az országos átváltozás ez által elő nem idézhető, de igenis jobb egyensúlyba hozható egyes gazdaságok jövedelmezése és termelése és még ez jó darabig fenttartható, mert már külföldre való kivitel czéljára is vásárolják vetőmagvainkat s ennél fogva azok árának esése még jó darab ideig elhúzódhatik. Mielőtt azonban bárki ezen termelési irányra nagyban átmenne, igen ajánlom gondos kisiben való kísérletezés útján puhatalni ki azon növényfajokat, melyek az eddig termeltekkel szemben a fentvázolt többirányú kedvezőbb eredményeket kell, hogy adják. Gróf Teleki Árvéd.

EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS.

A bodrogközi Tiszaszabályozás.

(Mailáth József gróf: A bodrogközi Tiszaszabályozó-Társulat monografiája. 1846—1896. Megjelent az országos ezredéves kiállítás alkalmából, Budapestben.)

I.

Széchenyi István gróf lelkes ideája, a melyért Magyarország nagy fia hazafias érületének minden melegével rajongott, immár lassan-lassan testet ölt. A magyar folyók szabályozása megindult az egész vonalon. Kormány és társadalom, törvényhozás és sajtó együtt érez a nagy nemzeti földadatban:

megmenteni a nemzeti köztalpon számára minden talpalatnyi földet, mely eddig ki volt vonva a magyar földmivelés keretéből.

Egy félszázad eredményei bizonyítják, hogy a vízszabályozásra elköltött milliók már is busás kamatot fizettek: kétszáz földrajzi mértföldnél nagyobb az a terület, a melyet eddig a szabályozás terméketlen, hasznavehetetlen mocsárból, dúsan termő földdé varázsolt. És mennyivel fog még szaporodni a nemzeti köztalpon, ha a folyók szabályozása mindenütt, teljes egészében meg lesz valósítva!

Szó sincs róla, sok fölösleges munkát is végeztek, melyek az évek folyamán haszontalan idő és költségpazarlásnak bizonyultak. De ha tekintetbe vesszük a tapasztalatokat, melyeket a vízszabályozás elmúlt félszázada eredményezett és ha igazságosan mérlegeljük az előttünk fekvő monografia sokatmondó történeti és számadatait: a nemzeti büszkeség eltökölhetetlen önértékével tekinthetünk vissza a beesülettel végzett munkára, mely a magyar nemzetgazdaság terén egy szebb és jobb jövő biztató kilátásait nyújtja nekünk.

Mailáth József gróf, a Bodrogközi Tiszaszabályozó Társulat érdemes elnöke, hazafias missziót teljesített munkájával, mely ha nem is öleli fel az összes magyar folyók szabályozásának fontosságát, — de hű és tanulságos beszámolója a tiszai árvizek elleni védekezés nemzetgazdasági hivatásának.

A vízszabályozás éppenséggel nem új keletű. Az árvizek ellen már az ókor népei is építettek gátakat, a melyeknek kétségtelen nyomait több helyütt megtalálta a kutató tudomány.

Hazánkban az árvédelmi munkálatok legrégebbi nyomait 1646-ban találjuk, a mikor Rákóczy György fejedelem velencei és belga mérnökök által tervekkel készítettett egy vízi utra, a melyen rövidebb idő alatt lehessen a söt Tokajba szállítani, mint a szeszélyes Tisza folyón. Azóta a törvényhozások ismételve foglalkoztak a vízszabályozás kérdésével, de a Béga- és Ferencz-esatornák kiépítésével eleget vétek tenni hazafias kötelességeiknek. A rendszeres vízszabályozás alapját boldogult József főherceg-nádor vetette meg, a ki egy mérnöki hivatal által fölmérette a Dunát és a Tiszát, 1844-ben pedig a Tisza-szabályozás ügyében Pestre országos értekezletet hívott össze. Két évvel később, ugyancsak Pesten, Széchenyi István gróf elnöklése alatt, megtartották az első vízszabályozási nagygyűlést s megkezdtek az árvédelmet Dob szabolcsmegyei község határában, az u. n. Széchenyi-gát építésével. Az 1847. évi érdekeltségi nagygyűlés a Tisza-szabályozásra nézve Vásárhelyi Pál mérnök terveit fogadta el. A költségekre Széchenyi István gróf bécsi bankházaktól 400,000 forint kölcsönt szerzett, a király pedig 200,000 frt segélyt ajánlott fel. 1847. végéig 383,176 frt költséggel 31,160 öl töltés és 4914 öl átmetzés készült el.

Az 1848-iki események megakasztották a munkálatokat s azokat ismét csak a szabadságharc után, 1850-ben vették föl, a mikor a király nyílt parancsban intézkedett a szabályozás folytatása iránt. Ugyanekkor az állam átvette az átmetzések és mederjavítások költségeit, a szabályozás által nyerendő területeknek pedig 15 évi adómentességet engedélyezett.

1855-ben decentralizálták a társulatot, amennyiben hatásköréből kivették a Tisza mellékfolyóit, 1856-ban pedig feloszlatták a

184. ábra. Védekezés.

tiszai központi bizottmányt is és beosztották a cs. kir. közmunka-miniszteriumba. Ez a decentralizáció jelentékenyen megnehezítette a társulat működését. 1857-ben az osztrák nemzeti bank nyolcz milliós kölcsönt adott a szövetségbe lépett társulatoknak, melyből aztán fölemelték a töltéseket.

1867-ben, mikor az ország visszanyerte alkotmányát, a tiszai ügyek a m. kir. közmunkaügyi miniszterium ügykörébe utaltattak, négy évvel később pedig az országgyűlés egymás után hozott törvényeket a vízszabályozási társulatokról, gátrendőrségről, belvizek szabályozásáról és a földadó-katasztról, egyben nyolcz milliós kölcsönt szavazott meg a társulatoknak, majd ismét sorsolási kölcsönt engedélyezett negyven millió frt erejéig. 1884-ben az országgyűlés a Tisza és mellékfolyóinak ármentesítéséről és a vízjogról törvényt alkotott.

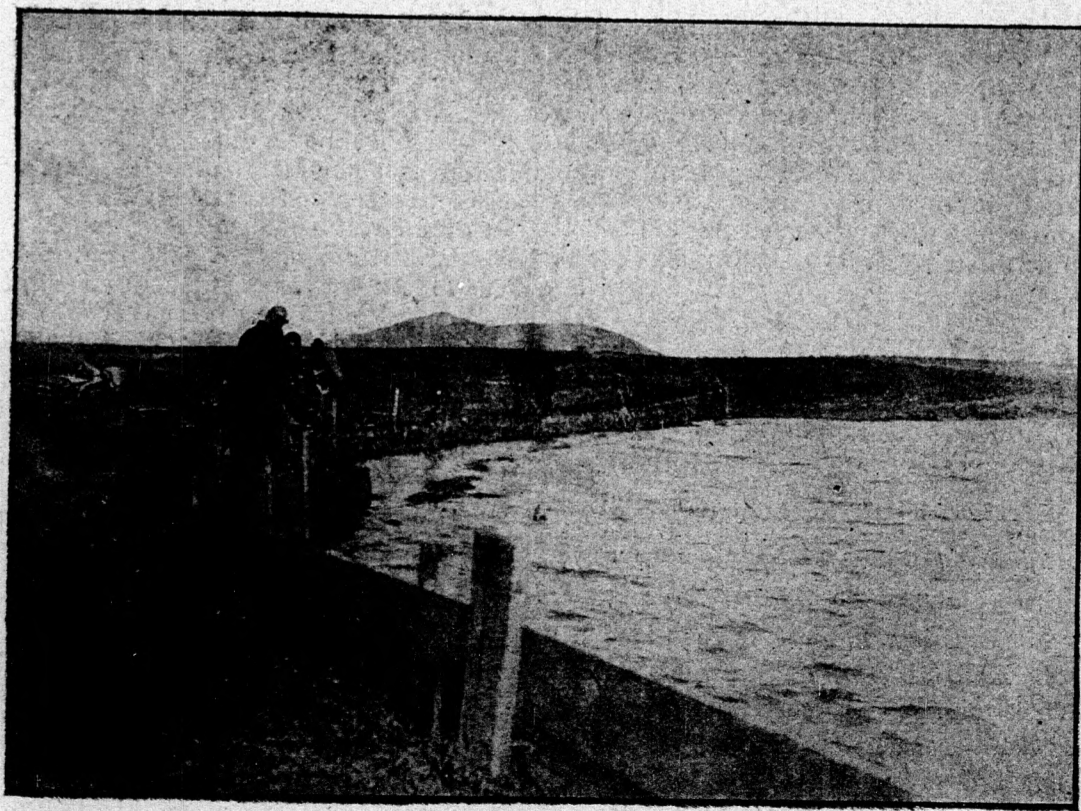
1888-ban az áradások nagy pusztításokat okoztak a tiszai védművekben, mire Baross Gábor, a vasminiszter elrendelte a

védművek erősítését. Ugyancsak ő eszközölte ki, hogy a földhitelintézet konvertálta az érdekeltségek terheit és ármentesítési, vízszabályozási s talajjavítási célokra zálogkölesönöket adott a társulatoknak.

1889-ben a vízszabályozási, valamint a vízrendészeti és talajjavítási ügyek egyesítették a földművelésügyi miniszterium ügykörében s ez által az eljárás még egységesebbé lett; 1894-ben pedig törvényt hozott az országgyűlés a Tisza és Bodrog folyók folytatólagos szabályozásáról s a Ferencz-csatorna tiszai torkolatának áthelyezéséről, egyben utasította a kormányt, hogy az említett folyókon 27 millió költséggel a mederszabályozási munkálatokat tizenkét év alatt hajtsa végre.

A Bodrogközi Tiszaszabályozási Társulat 1846-ban alakult meg Leleszen; első elnöke Szögyény Imre volt.

1848-ig a társulat csak Nagy-Tárkány, Agárd és Leányvár határában épített tölté-

185. ábra. Védekezés.

seket. A szabadságharc alatt a munkálatok szüneteltek. 1855-ben báró Sennyey Pál elnökle alatt újból szervezkedett a társulat s 1857-ben a töltéscélokra vállalatba adta ki. Az 1857—1859. években a tiszai és bodrogi töltések elkészültek, egészen Tokajig. 1860-ban az árvíz átszakította a töltéseket s elöntötte Bodrogköz alsó részét. Az árvíz lefolyása után a Zalkod-Tokaj-Viss közötti védvonalat elejtették s helyébe a vissi keresztöltést építették ki. 1865-ben a kormány 200,000 frt segélyben részesítette a társulatot és 15 évi adómentességet biztosított a szabályozás által nyert új területeknek.

Az 1867. és 1869. évi árvizek, melyek a tiszai töltéseket átszakították, a társulat működését új irányba terelték. Közbelépett a kormány is s az árvízvédelemre az országgyűlés által 722.367 frtot szavaztatott meg. Az országos segélyalap azonban csakhamar elfogyott s a társulat kénytelen volt a munkálatokat saját erejéből folytatni. 1876-ban az árvíz már csak ostromolta a töltéseket, de átszakítani azokat nem tudta. A megromlott védelmi vonalak helyreállítása akkor 90,000 frtba került. De nyomban reá jött az 1878-iki téli árvíz, mely egész váratlanul áttörte a legerősebbnek hitt agárdi töltéseket s az árvíz Bodrogköz újra elárasztatta. Az 1881-iki árvíz már nem találta készületlenül a társulatot s elvonult a nélkül, hogy számbavehető kárt okozott volna.

Később a társulat a belvizekre irányozta figyelmét s kiépítette a karádi nagy zsilipet, mely 1883-ban nyert befejezést. Majd több esatornát és töltést épített a Bodrogköz védelmére, a melyek ma is szilárdan állanak.

1886-ban a társulat Mailáth József grófot választotta meg elnökül s inntentul a Bodrogköz árvízvédelme minden irányban rohamos előhaladásokat tett. A kormány is megtette kötelességét. Kijavította a Tisza és Bodrog folyóknál észlelt mederelfajulásokat és zsiliprepedéseket s a hullámtért a Tiszánál 270 méter, a Bodrognál pedig 20 méterben állapította meg. Az 1888-iki árvíz, mely pedig az összes eddigi veszedelmeknél a legnagyobb volt, már nem tudta áttörni a töltéseket.

Az árvizek elmulta után, a társulatnak első gondja volt az alacsony töltéseknek felemelése és a védvonalakul szolgáló magaslatoknak rendes töltésekkel való összekapcsolása.

1890-ben a társulat pénzügyi annyira összebonyolódott, hogy a kormány kénytelen volt bizonyos árvízvédelmi munkálatokra nézve halasztást adni. 1893-ban a magyar földhitelintézet konvertálta a társulat állami kölcsönét s e konverzió a társulatnak 743,096 frtot eredményezett, a nélkül, hogy az érdekeltség évi megterhelhetése nagyobbodott volna. Ezen a pénzen aztán felemelték és megerősítették a tiszai és bodrogi töltéseket s a csatornákon vashidakat emeltek.

A védelmi munkálatokat nagy megelégedéssel és elismeréssel fogadta a kormány. Aggodalmat egyedül a Latorcza meder viszonyai okoztak. És hogy ez aggodalom éppen nem volt tulzott, bizonyítja az 1893-iki árvíz, mikor a Bodrogköznek egész latorczai vidéke ismét víz alá került. A kár óriási volt, az árvíz teljesen tönkretette a termést s inségbe juttatta a lakosságot.

A katasztrófa annyira megdöbbentette a kormányt, hogy a Bodrogközben előállható partbiztosítási munkálatoknak kétharmadrész költségét az állam terhére vette át s a társulatot a szabályozási munkálatok további erélyes folytatására ösztönözte.

Az 1895. évi árvizet már teljesen elkészülve s a biztosság büszke érzetével fogadta Bodrogköz. A védekezés az egész

vonalon nem okozván az id hogy a cs határozta, föl s azz és zsilipet szivattyuk dolgozni s berendezés názni a b

Bodro hold, a m birtokosa kolják, a és egyéb általában lyeknek r szőlő, a f ma már a agyagföld gerit, bur vényt tere ellenben első osztá

A g zás előtt tavasszal ban is, a ritotta s lly körülm nem kiza melyeken ugarrends volt az ál juh, a vil nemes ló nyészett; Sennyeye trei papok sek voltak lyákból sze tési célok

Az 1 sal volt a, ség eltörle jobbajóság az elég su telenek v dezni, s il komoly n intelligenc ságos időt sem vehet is és tekin gos politik dásban.

A Tisz a Bodrogk produkeció haladást a egy ingata ben megok tika fellépé fölverte, a

Nagy az adók, munkabére ges pénz k árát pedi merkantilis lejobb szo kezmenye nak leszáll lett volna. melynek s való széde érnie. Es messze az rogtközben vonalra, emelte.

vonalon fényesen sikerült s az ár ezuttal nem okozott semmi kárt.

A társulat most már elérkezettnek látván az időt, megtette a szükséges lépéseket, hogy a csatornahálózat kiegészíttessék. Elhatározta, hogy 500,000 forint kölcsönt vesz föl s azzal több főcsatornát, szivattyutelepet és zsilipet építtet ki. Nemsokára tehát gőzszivattyúk fognak a belvizek eltávolításán dolgozni s közel az idő, mely az öntöző berendezések behozatalával meg fogja koronázni a bodrogi vízzabályozást.

*

Bodrogköz területe 171,800 katasztrális hold, a melyen 43,796 lélek lakik. Nagybirtokosai az összes terület 43%-át birtokolják, a többi a nemesség, volt urbéreszek és egyéb polgári elem kezeiben van. Területe általában síkság, s csak itt-ott hegy, a melyeknek mivelhető részein ezeltől sok volt a szőlő, a filloxera és peronoszpóra azonban ma már kipusztította. A síkság vízhatlan agyagföldje nagyjából csak rozst, tengerit, burgonyát s más homokra való növényt terem, a Tiszától távolabb eső részek ellenben igen jó lóheretermelő s illetőleg első osztályú búzaföldek.

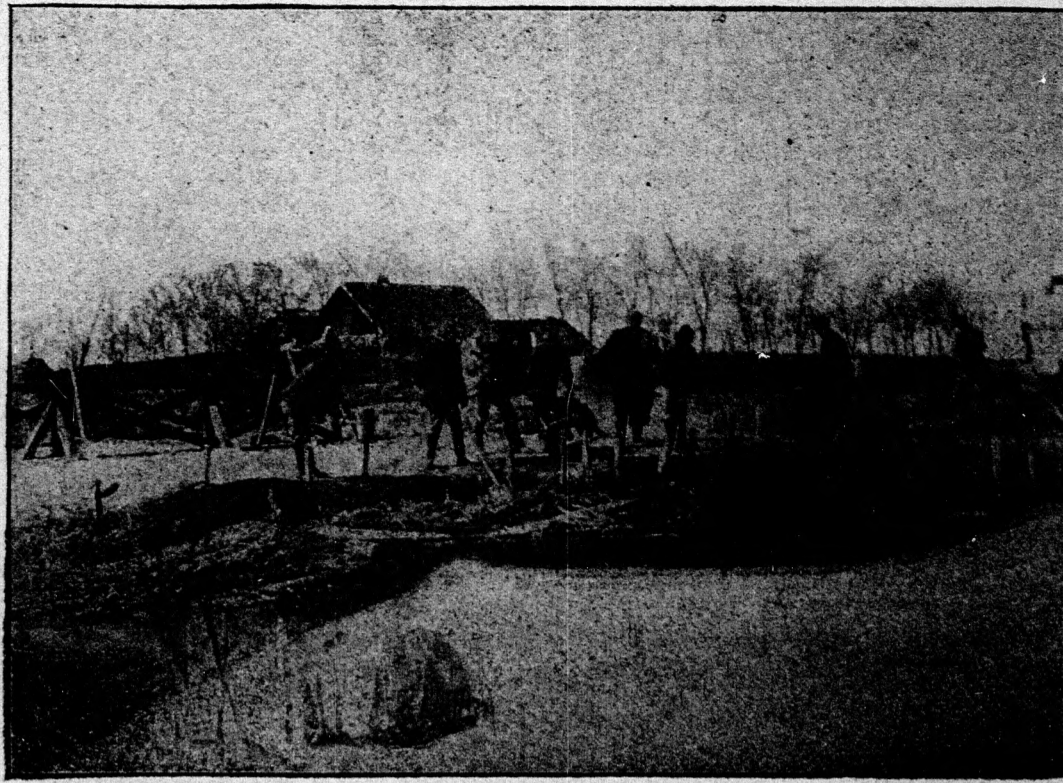
A gazdasági viszonyok a Tiszaszabályozás előtt egészen primitívek voltak. Minden tavasszal, de nem ritkán az év más szakában is, a kiáradt Tisza vize a földeket elborította s a termelést problematikusá tette. Ily körülmények között a gazdálkodás majdnem kizárólag a homokokra szorított, melyeken leginkább a hármas nyomásos ugarrendszert alkalmazták. Sokkal nagyobb volt az állattenyésztés. A nagybirtokokon a juh, a világhírű magyar szarvasmarha, a nemes ló és a sertés nagy mennyiségben tenyésztett; takarmányuk volt bőségesen. A Sennyeyek, Mailáthok s a leleszi premontrai papok nemes gulyái országszerte híresek voltak; a magyar állam is ezekből a gulyákból szerezte be később az országban tenyésztési célokra szétosztott apállatokat.

Az 1848—49-iki átalakulás nagy hatással volt a gazdasági viszonyokra. Az urbérség eltörlése által a nagybirtokok elesvén a jobbágyságban birt gazdasági munkaerőtől s az elég súlyos adótehertől is nyomva, kénytelenek voltak birtokaikat másképp berendezni, s illetőleg a haladó kor szellemében komoly munkához látni. Bodrogköz nagy intelligenciájú földesuri osztálya ezt a válságos időt is szerencsésen átgázolta. Számba sem vehető esekély kivétellel meg van ma is és tekintélyes szavát halljuk minden országos politikai, kulturális és közgazdasági kérdésben.

A Tisza-szabályozás jelentékenyen emelte a Bodrogköz földértékét s a mezőgazdasági produkció emelkedését. Ezt a természetes haladást azonban erősen megviselte később egy ingatag, egészségtelen és minden ízében megokalatlan állapot, a merkantil politika fellépése, mely a föld értékét hihetetlenül fölverte, a pénzt pedig megdrágította.

Nagyon természetes, hogy akkor, midőn az adók, a közterhek, a mezőgazdasági munkabérek és a mezőgazdasághoz szükséges pénz kamatai emelkednek, a termények árát pedig a börze papirosbuzái és más merkantil áldások a termelési áron is lejjebb szorították: ez állapotoknak következménye a föld értékének és a bérlet árának leszállása, nem pedig további emelkedése lett volna. De mint minden intézménynek, a melynek szolid alapja nincs, úgy a földdel való szédelésnek is előbb-utóbb véget kell érnie. És a jelekből ítélve, immár nincs messze az idő, amikor a föld értéke a Bodrogközben is vissza fog szállani arra a színvonalra, a melyre azt a vízzabályozás emelte.

Clair Vilmos.

186. ábra. Vedekezés.

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

Elvetelés.

I.

(Egyszersmind felelet a 266-ik és több hasonló kérdésre.)

Pusztán abból, hogy egy tehenészetnek fele elvetél, lehetetlen ítéletet alkotnunk a baj valódi oka felől s nem lehetséges biztos szert vagy eljárást ajánlanunk a kalamitás ellen. Az elvetelések egész menetét, az időközöket, az elvetelt magzatok korát s az összes egyéb viszonyokat és körülményeket (takarmányozás, legeltetés, itatás, szózás, kezelés, használás) kellene ismernünk, hogy némi biztossággal megmondhassuk, hogy mi lehetett a szoba hozott esetben az ok és hogy mi volna az ellen a teendő most és a jövőben. Mivel azonban az elvetelések, saj-

nos, országszerte nagyon gyakoriak, czélszerűnek véljük a részletesebb taglalást, bár a „Köztelek”-ben ismételtelen közleményeket hoztunk a baj felől.

Elvetelés (abortus) névvel azt az esetet illetjük, mikor a nőstény állat holt vagy élő, de azután csakhamar elhulló magzatát jóval a rendes idő előtt szüli világra, és pedig így nevezzük azért, mert meg akarjuk különböztetni az u. n. kora szülestől (partus praematurus), melyben a magzat csak valamivel a rendes idő előtt jön a világra és pedig mindig élő állapotban.

Ez a megkülönböztetés gyakorlati szempontból is fontos és szükséges, mert míg az élve elvetelt magzat életben egyáltalán meg nem tartható, addig a koraszülött többkevesebb biztossággal életben megtartható. Szerzett tapasztalások után nagyobb háziállatainkra nézve azt mondhatjuk, hogy 2¹/₂—3 hónappal a rendes idő előtt élve született magzat életben egyáltalán meg nem tartható; 1—¹/₂—2¹/₂ hónappal előbb szüle-

187. ábra. Vedekezés.

tett nehezen; $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ hónappal előbb született ellenben rendszerint biztosan életben tartható. Ebből az következik, hogy bár elvetettnek lehetne neveznünk minden oly magzatot, a mely a rendes idő előtt hajtatik ki a méhből, mégis czélszerűbb elvetélestről csak akkor szólnunk mikor a vehem idő előtt halva, vagy idő előtt oly idétlenül fejletlenül születik, hogy életben semmiképp meg nem tartható. E különbségek megtevésénél nem szabad még elfelednünk azt, hogy a rendes időre való szülés szabálya alól csak kivételnek s nem a szó szoros értelmében vett szabálytalanságnak monhatjuk azt az esetet, mikor a magzat egy pár nappal előbb, vagy aztán egy pár nappal később jön a világra, s hogy ez utóbbi késői szülés (partus serotinus) valóságos rendellenességnek nem különben csak akkor nevezhető, ha a megkésés heteket vagy hónapokat vesz igénybe s talán egyéb rendellenességekkel is kapcsolatos.

Ez értelmezés után már most azt kell vizsgálnunk, hogy akár a korai szülés akár az elvetélestről mi az oka.

Előre bocsáthatjuk általános figyelmeztetőül azt, hogy a korábban szülést és elvetélestről mesterségesen, vagyis készakarva emberi beavatkozással is elő lehet idézni: e felett azonban további tárgyalásokba bocsátkozni itt nincs helyén s közelebb fekvő dolog azt tudni, hogy éppen az okok természetéhez képest, az elvetelés lehet *szórványos*, tehát hosszú időközökben egy-egy állaton fellépő; lehet *járványos*, tehát rövid időközökben vagy egyszerre több állatnál mutatkozó; és lehet végre fertőző természetű, vagyis *ragadójárványos*, tehát olyan, a melyet fertőző anyag rövidebb, vagy hosszabb időközökben idéz elő egyszerre több, vagy rendre rendre sok állatnál.

Ha most már az elvetélesek azokra nézve általában továbbra vizsgáljuk, kimondhatjuk, hogy mindaz, a mi a méhnek megnyílását s izomelemeinek erősebb összehúzódását úgy mint a rendes szülésnél is, de idő előtt — felidézni képes, az elvetélesek okozója lehet. Vizsgáljuk meg hát előbb a rendes szülés indító okait, mert úgy érthetőbbé lesz az elvetelés okait illető alábbi taglalás. Hogy a szülési folyamatot éppen a rendes időben mi indítja meg, az biztosan nem ismeretes; legvalószínűbb ez a feltevés, hogy a miképpen a teljesen érett s bizonyos nagyságot elért növényi mag tokja vagy a kikelesztett tojásnak a héja, a belső feszítésnek engedve felreped s illetőleg megnyílik, azonképpen az érett magzat által nagy fokban kitágított s kifelé minden irányban nagy fokban feszített méh, azon legkésőbbi időben, mikor a belülről jövő feszítésnek ellenállani már nem bír, enged s megnyílik, mert szájadékának záró erejét ama másik erő legyőzi. Hogy ezen erőművi hatás csak másodrendű faktor a szülés megindításában, az éppen az időelőtti szülésből s különösen az elvetélestről ítélve nagyon valószínű, vagyis nem lehetetlen, hogy elsőrendű faktort ebben az képez, hogy a vemhesség ideje alatt a petefészkek bír lassabban, de folytatják petetermelő munkájukat s a hasasság idejének le-

jártakor úgy, mint rendes ivarzásokkor, érett peték szabadulnak ki a Graaf-féle tüszőkből s az ennek következtében beálló vérbőség és izgalom folytán lépnek fel a méhnek összehúzódásai s megy végbe a szájadékának megnyílása annál inkább, mert a mondott izgalom a rekeszizomra és hasfalakra, az u. n. hasrészre is átterjed. Ekként a minden irányból jövő tér-szűkítő hatások a magzatnak a természetes uton való kiszorítását eszközlik és pedig annál bizonyosabban, mivel ekkor már a szülő állat akaratosan is részt vesz magzatja kitolásában, sőt igen valószínű, hogy az élő vehem is némileg aktív szerepet visz a folyamatban.

Kétségtelen tehát már ezekből ítélve is az, a mit az imént hangoztattunk, hogy mindaz, a mi a méhnek megnyílását és izomelemeinek erősebb (tehát szülési fájdalomig fokozódott) összehúzódását idő előtt felidézni képes, az elvetélestről eppoly megindítója s illetőleg okozója lehet, mint a korai szülésnek.

A megfigyelések során sok ilyen ok vált már kétségtelenül ismeretessé, de több

188. ábra. Védekezés.

olyan is van, a melyet csak gyanúsítunk s bizonyára igen sok létezik, a melyet felismernünk ez ideig nem sikerült.

Részint ismeretesek, részint gyanúsítottak a következők:

1. Az állat neme s illetőleg hasznosítása.

Bár úgy gondolkozom, hogy inkább csak hajlamot, mint előidéző okképpen szerepel az, hogy a vemhes állat kérődző-e vagy nem, de az kétségtelen, hogy például a szarvasmarha sokkal gyakrabban és könnyebben vetél el, mint bármely más házi állat. Egyet azonban nem szabad ezt tudva is figyelmen kívül hagynunk és pedig azt, hogy a míg pl. az erő kifejűt magyar marhánál az elvetelés általában ritka, addig a kivált tejet produkáló nyugati marhánál felettén gyakori s illetőleg az összes házi állatokat vévén, a leggyakoribb. Nem annyira az állat nemében, hanem hasznosításának formájában kell tehát keresnünk az elvetélestről való nagyobb fogékonyságot, annál inkább, mert látjuk, hogy a sertés is éppen anyag és nem erőtermelő mivoltánál fogva aránylag szintén gyakran vetél el.

Mint hogy tehát az elvetélesek kalamitása éppen a tejprodukáló tehenészetekben gyakori, érdemes tüzetesebb vizsgálat tár-

gyává tenni azt, hogy van-e, lehet-e összefüggés a tejelés és illetőleg ezen hasznosítási forma s az elvetelés között. Az közönségesen ismeretes mindennapi dolog, hogy a tejnyerést gyorsítandó, a tej quantumát fokozandó, tenyésztésre meg sem érett üszöket is felhágatunk. Hát az a szabad természet ölen élő állatokon is megeshik kivételesen, hogy tulkorán megvemhesednek, de nem esik meg az, hogy vemhesen szoptatnak és fejetnek is egyszersmind.

Domesztikált állataink között a tehén alig hogy megellette a borját, már megint megvemhesítjük; szoptatunk, vagy itatunk tőle sokszor 50—60 kilós borjut jóllakásig, fejük tőle tejet emellett kegyetlenül utolsó eseppig, s így zsarolván, azt kívánjuk, hogy önmagát tovább építse, vagy kondícióban fentartsa, és méhében levő embrióját is fejlessze, építse, el ne vesse! Lehetetlen az, hogy élet-halál harcra ne felbőjűk ki így a méh és a tögy élettani munkája között; lehetetlen az, hogy az ilyen nagymértékben, természet ellenesen igénybe vett állati szervezetnek egyik vagy másik organuma fel ne

mondja a szolgálatot; lehetetlen az, hogy több anyagot produkáljon, mint a mennyit felvenni és átdolgozni egyáltalában képes; s mert mind ez lehetetlen: csoda-e, ha normalis funkciói a kerékvágásból kiköppennek, csoda-e, ha majd a tögy, majd a tüdő, majd a méh mondja fel a rendes szolgálatot s végzi rosszul, vagy szünteti be a munkát?! A tej quantumának, de sőt kvalitásának is ilyen kieroszakolásával meg kell hogy szakadjon a tögy és méh közötti azon természetes élettani viszony és f lyamat, a mely különben fenforog s abban nyilvánul, hogy az állat megszülvén magzatát tejet produkál, mely a magzatnak egyideig való táplálására elég, aztán pedig elapasztván megvemhesedik, vagy megvemhesedvén elapaszt, s tej produkálás nélkül fordítja erőit vemhe felépítésére.

Nagyon beható és elfogulatlan megfigyeléseink alapján ki merem mondani, hogy a tehenhasznosítás ezen formájában az elvetéleseknek egy olyan okát látom, amely veszedelmességre, biztos hatásra nézve mind a többit felülmúlja, vagy megközelíti, mert mint tüstént kitűnik, több más ok is ennek egyenes, vagy közvetett folyománya. Így, hogy valamely tehén ismételtelen is elvetél, az rendszerint közvetlen folyománya az előrement elvetélestről amiatt, mert az elvetélestről visszamaradó magzat-burkok közönségesen kirohaszthatnak s e folyamat gyakran oly káros változásokat (hurut, fehér-folyás) hagy vissza a méhben, hogy abban az ondó a petét megtermékenyíteni vagy egyáltalában képtelen, vagy ha termékenyült és fejlődésnek indult az, azt a méh mindvégig magában megtartani s tovább építeni nem képes. A minduntalan bekövetkező s egymást követő elvetélesek tehát igen gyakran egymásnak folyományai s annál bizonyosabban mutatkoznak, minél inkább fenállnak azon körülmények is, melyek az első elvetélestről okozták, vagy elősegítették.

Mennyiben játszik szerepet ezenközben egyfelől a bikának nemkülönböztetve

volta, nyészt ébred előidéz a gyak

tás for az is, kolt se gyakra nékül fertőző kisebb

hozza mint i juh s kifejtő folytán vetél e melyek okok 2 vehem minden pillana vemhe rugáso lenül latban lőnek nak lá elvetél hem a és két zata s ségesen burkai magza közvet esetet zonyár sal bel hasfalá szenved gyakori méhbe nak, d Erőmű is, me

elő az hüvely lat ha metlen méhsz lényeg jának

U visel a mert ható d Ennek Nem l felé, a huzam nyira tán az állnak művi talanít mely koczak megsz hogy után p művi, a tuln felvett mely leszt alakja ben v ellene benne

volta, másfelől a rokon- és vérfertőző tényezést, az kiderítve ninesen, de méltán ébred fel az a gyanunk, hogy a kalamitás előidézésében ezeknek is részük van, mert a gyakorlatban erre példákat látunk.

Az állatnemi s illetőleg a hasznosítás formájával látszik összefüggésben lenni az is, hogy pl. az anyagtermelésre erőszakkal sertés is, (mint már jelzém), aránylag gyakran vetél el egyéb kimutatható ok nélkül s kétségtelen, hogy a rokon- és vérfertőző tényezést ez állatnemenél se visz kisebb szerepet, mint a marhánál.

Az állatnem és hasznosítási forma hozza végre magával, hogy a gyapjas juh, mint ilyen ritkábban vetél el, mint a fejős juh s hogy a ló, mint kiváltképpen erő-kifejtő állat, az itt esetelt körülmények folytán egyáltalában nem vagy nagyon ritkán vetél el éppen úgy mint a kutya vagy macska, melyek nemkülönben és közönségesen, egyéb okok folytán abortálnak.

2. *Erőművi hatások.* A ki tudja, hogy a velem az anyaállatban mennyire védve van minden külső káros hatás ellen, az az első pillanatban alig hajlandó elhinni, hogy a vemhes anyát érő ütések, verések, dőfések, rugások, elbukások stb. a magzatot közvetlenül is veszélyeztethetik. Azonban a gyakorlatban nem egyszer van alkalma a megfigyelőnek tapasztalni, hogy egészen ártalmatlannak látszó ilyen erőművi hatások után is elvetélés áll be, dacára annak, hogy a velem a méhben három burokba van foglalva és két rendbeli magzatviz, a méh erős falzata s a hasfal is védi. Ily esetekben közönségesen nem is a magzat sérül meg, hanem a burkai, a méh, vagy egyáltalán az anya; a magzat elhalása és elvetése tehát többnyire közvetett uton áll be. Láttam azonban oly esetet is, hogy a velemnek a hasfalhoz bizonyára szorosan oda fektűt feje, egy rugással behorpasztatott a nélkül, hogy a kancza hasfala vagy méhe, kimutatható szakadást szenvedett volna. Ilyen erőművi sérüléseknél gyakori a vérbőség, vérömlés és vérzés a méhben s ennek és nem pusztán a rugásnak, dőfésnek következménye az elvetélés. Erőművi hatásképpen szerepel a közösülés is, mely bár ritkán, elvetélésre adhat okot.

Jóval biztosabban és gyakrabban idézi elő az elvetélést, különösen kanczánál, a hüvelynek kézzel való vizsgálása. E vizsgálat ha hosszas és durva, szóval szakértelmetlen, méhösszehuzódásokat vált ki, s a méhszájadék megnyílását eredményezi, tehát lényegileg a művi elveteltetés egyik formájának felel meg.

Ugy látszik, hogy erőművi okot képvisel a hátrafelé tulságosan lejtő állás is, mert így álló állatoknál — egyéb kimutatható ok nélkül — elvetélést már észleltek. Ennek elfogadható magyarázatát adni nehéz. Nem lehetetlen, hogy a súlyánál fogva hátrafelé, a méh belső szájadékára tulságosan és huzamosan ránehezülő magzat izgatja anynyira a nyomott részeket, hogy annak folytán az összehuzódások és méhnyílás beállnak s az elvetélés bekövetkezik. Az erőművi hatások közé sorozható még az ivartalanítás műtéte. Erre nézve észlelet van, a mely azt mutatja, hogy a kimiskarolt hasas koczkak malaczaikat rendes ideig hordták s megszülettek, de jóval több az olyan észlelet, hogy a vemhes állat a petefészekiirtás után pár nap mulva elvetélt. Részben erőművi, de inkább más természetű hatás végre a tulnag mennyiségben nyújtott s illetőleg felvett takarmány, avagy az oly táplálék, mely hibás erjedésbe menvén gázokat fejleszt s dob kór, felfuvódás vagy kólíka alakjában veszélyezteteti a magzatnak a méhben való megmaradását az által, hogy rendellenes nagy nyomás alá keríti a méhet s a benne levő magzatot. Minthogy azonban

ez nem tisztán erőművi természeti ok, alább külön szöveg róla.

3. *Kedélyi s illetőleg érzelmi s lelki izgalmak,* vagyis pszichikai behatások. Az állatokban oly lényekkel lévén dolgozunk, amelyekkel értekezésbe bocsátkozunk lehetetlen, nyilvánvaló, hogy a lelki izgalmaknak az embernél is csak kevésbé ismert hatását nehéz tanulmányoznunk. Nehány észlelet a mellett szól, hogy a megijedés, felbőszülés, nagyobb félelem és aggodalom, elvetélésnek lehet okozója.

Vasuton, hajón szállított állatoknál már többször észleltek elvetélést. Mekkora szerep jutott ily esetben a félelemnek, aggodalomnak és általában az izgatottságnak s mekkora az erőművi rázkódásnak, nyugtalankodásnak, azt megítélni természetesen nem lehet. Heverő vemhes kanczák egyszerre nehéz munkába fogva s illetőleg munkáló állatok átmenet nélkül nyugalomra, semmit tevére kárhóztatva, nem különben abortálhatnak. Először kutyától farkastól megijedt juhnyájban is észleltek elvetélést. Ugy látszik, hogy az undort gerjesztő szagoknak is hatásuk van. Egy istállóban, melyben üszkös tüdőlobban szenvedő ló állt és hullott el, az ismeretes penetrikus büzt terjesztvén maga körül, egy kanczát egyéb kimutatható ok nélkül elvetélni láttam. Szokatlan eleséget éhség folytán undorral evő ölebnél is láttam egyéb kimutatható ok nélkül abortust.

Mi róható fel mindez esetekben egyfelől az erőművi hatás rovására, másfelől a látás, szaglás, ízlelés, egyszóval az érzékszernek s illetőleg a kedély izgalmanak rovására, azt megítélni persze képtelen vagyok, de jól el tudom képzelni, hogy ilyen izgalmak folytán a méhben éppúgy vérbőség, mint vérszegénység beállhat s abortáló hatását kifejezheti, annál inkább, mert a vemhes méh jóval könnyebben izgatható, mint a nem vemhes.

Monostori Károly.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

A hegyi gazdaságok vízvezetéke.

(Folytatás a 269. kérdésre.)

A hegyi gazdaságok legtöbbjénél a vízkérdés megoldása egyike a legnehezebb és legköltségesebb feladatoknak.

Igaz, hogy az újabb létesített hegyi gazdaságoknál a major elhelyezésénél már tekintetbe veszik, hogy a szükséges viz akár kutakban akár forrásvizben lehetőleg könnyen legyen hozzáférhető s igen gyakran a különben alkalmas major helyét viz hiánya miatt nem építik be, hanem a vízhez közel építenek majort.

A régiebb majortelepeknél gyakran láthatjuk, hogy a vizet nem a major kutja, hanem valamelyik közeli völgyben ásott kut szolgáltatja, honnan igaerővel szállítják fel a vizet, vagy ahova lehajtják az állatokat inni.

Magától értetődik, hogy ily állapotok mellett a hegyi gazdaságokban a vízkérdés folytonosan kísért s különösen télen sok kellemetlenséget okoz. Eppen ezért mindjobban kezd terjedni a vízvezetékek berendezése s alkalmazása, melyek a síkon fekvő gazdaságokban majdnem minden esetben egyszerűen s aránylag olcsón létesíthetők, mert kevés erővel, rövid vezetékkel, gyengébb gépekkel is elő lehet teremteni a szükséges vizet.

Nem így van ez a hegyi gazdaságokban. Ott néha — a terep és talajviszonyok miatt — csak nagyobb távolságban találunk bővizű s mindig biztosan szolgáló forrást vagy kutat s így a víznek szállítása, eme-

lése jóval nehezebb s költségesebb. De viszont elég gyakran előfordul az az eset is, mikor éppen a hegyi gazdaságokban nagyon egyszerűen oldható meg a vízkérdés. Ez akkor áll, ha a majortól nem túl nagy távolságban bővizű folyóvíz, (forrás vagy patak) van, mikor is a víz eleven erejét használhatjuk fel a víz szállításra, akár vizike- rékkel hajtott szivattyúval, akár a hidraulikus kossal. Ha azonban folyóvíz nem áll rendelkezésre, akkor csak a szivattyú az egyedüli vízszállító gép, melyet vagy emberi vagy állati vagy motorikus erővel kell hajtani.

Sem az emberi sem az állati erő nem elég erős és olcsó arra, hogy azt e czélra minden esetben alkalmazhatni lehetne, de a motorikus erő — helyes megválasztásnál — aránylag elég olcsó és a mi fő, elég nagy munkát illetve eredményt szolgáltat. Azért használjuk azt a kifejezést, hogy „aránylag” mert éppen a vízvezetékeknel történik meg igen gyakran, hogy az eredmény nem áll arányban az előállítási költségekkel.

A mi a fölvetett kérdés technikai megoldását illeti, az semmi akadályba sem ütközik, mert 50 méter magas és 500 méter hosszú vízvezeték a közönséges kettős működésű szívó- s nyomó szivattyúval meg a 2 lóerős Bánki-Csonka-féle petróleummotorral igen jól lehet működtetni. Ily berendezéssel — a kellő szivattyú megválasztásnál — 50 hl. vizet 1 óra alatt fel lehet szállítani a majorba és ha a szivattyutelep helyesen lett elrendezve, azt gondosan kezelik, éveken át alig fog munkabírása csökkenni.

De más felszámítás alá esik a dolog pénzügyi oldala. Így hosszú vízvezeték 40—50 hl. napi vízszükségletért felállítani aligha lesz rentabilis, kivéven ha a körülmények annak felállítását elkerülte etlenül szükségessé teszik. Nem lesz pedig rentabilis azért, mert a befektetés és előállítási költség nem áll arányban az eredménynyel. A kérdéses vízvezeték berendezéséhez szükséges ugyanis egy kétlóerős petróleummotor, egy kettős működésű szívó- s nyomó szivattyú, körülbelül 550 méter fő vízvezető cső, egy legalább 50 hl. tartalmu vizarató, az istállóba elágazó mellékvezeték csőhálózat, a motor és szivattyú telep fölé épület s mindeme berendezések földmunkája, építési munkája, és szerelési munkája. Ez hozzávetőleg 2000—3000 frt kiadás okoz a szerint, a mint a földmunkák s építést házilag vagy vállalkozó által készítetteti a kérdésttevő.

Igaz hogy ez a kiadás csak egyszer van meg, s a további karbantartási és üzem költségek évenként — rendes viszonyok között — alig fognak 100 forintnál magasabba emelkedni; de mindennek dacára a naponként nyert 50 hectl. viz drága lesz.

Ezt a vízvezetékét csak akkor lehetne haszonnal berendezni, ha naponként legalább 80 hectl. vizet tudna a majortelep elfogyasztani. A gépeket, melyeket ide alkalmaznak, csak akkor használják ki, ha azok naponként huzamosabb ideig dolgoznak. Egy két órai munkáért ily költséges berendezést felállítani nem tanácsos. Száz darab szarvasmarha számára okvetlen szükséges 50 hctl. vizet számítani. A petróleum-motor pedig — mivel munkája óránként alig kerül 18 krba. — a nap azon részében, mikor nem szivattyúoz, hajthana esetleg egy darálót vagy más ily munka gépet. Szóval bármilyen módon ki kellene használni a gépeket, sőt még a felszállított víznek eleven erejével fennt a majorban is lehetne munkát végeztetni. Csakis így fogja megfizetni a berendezés a méltán elvárható kamatot. A felszállított vizet, ugyanis lehetne valamely magasán épített reservoirból bevezetni egy kisebb vízmotorba, mely hajthatná a takarmány készítő gépeket, s annak dacára nem menne veszendőbe, mert úgy lehetne elrendezni a dolgot, hogy a mun-

káját végzett viz összegyűjtve, itatásra szolgálja.

Különböen ily gazdasági vízvezetékek berendezését a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest) elég jutányosan készíti el, hol a költségről is részletes felvilágosítást kaphat kérdésttevő. *Ifj. Sporzon Pál.*

IRODALOM.

Sport Album. Szerkeszti és kiadja Sárkány János Ferencz. Ara 3 korona.

Az ezredéves ünnepségünk alkalmából megjelent számtalan emlékkönyv és diszalbum között a Vadász- és Versenylap szerkesztője által e napokban kiadott Sport-Album bizonyára élénk feltűnést és érdeklődést fog kelteni mindenfelé, mert a lötenyésztés, helyesebben a lóversenyek iránt igen nagy ma az érdeklődés a társadalom minden rétegében. A turfon állandóan óriási közönség lesi a mezőnyök eredményeit s az ott megjelenők között bizonyára alig van csak egy is, a ki sértésnek ne venné, ha kiváló lóismereteibárki is kétségbe vonni merészelné.

Fel sem tehető, hogy közönségünknek ez a része, nemkülönben az igazi sportkörök, ne vennének örömmel tudomást a Sport-Albumról, a mely egy látszik első sorban is ezeknek van szánva. De érdeklődéssel lapozhatja e művet maga a lötenyésztő gazda is, mert rövid vonásokban tudomást szerezhet belőle, mily módon fejlődött lötenyésztésünk s kik voltak azok, a kik fejlődését szakavatott bárki is vezetéssel előmozdították.

Az album hét fejezetre oszlik. Nevezetesen: 1. Országos lötenyésztésünk történetének rövid vázlat. 2. Országos lötenyésztésünk állása és annak főtenyezői. 3. Az állami méntelepek. 4. A lóversenyek és a telivértenyésztés. 5. Urlovas sport. 6. Agarászat és kopászat. 7. Ugető sport.

Az első három fejezet foglalkozik tulajdonképpen a szűkebb értelemben vett lötenyésztésünkkel és azon faktorokkal, melyek annak fejlesztésére befolyást gyakoroltak. Érdekes tudni azt, hogy tulajdonképpen csak a XVII-ik században lehet nyomát találni annak, hogy némely nagyobb uraink válogatott ménest birtak; ennek dacára lötenyésztésünk csak a múlt század végén létesített mezőhegyesi és bábolnai ménesek révén kezdett határozott irányt nyerni. Ezen fejezetekben érdekes leírásait találjuk az állami ménesek és méntelepeknek, valamint az ezen intézeteket vezető férfiak életrajzi adatainak. Egyáltalán szerző nagy súlyt helyezett a biográfiákra s hazai lötenyésztésünk vezetését kezükben tartó fő és legfőbb egyének életrajzaiknak részletes közlése mellett ott találjuk kiválóbb sportférfiaink s urlovasaink, nemkülönben a nevesebb trainerek és jockeyknek pályafutásáról szóló ismertetést.

Telivértenyésztésünk, valamint lóversenyeink mai állapotának ismertetése főleg a lóversenylátogatók érdeklődését fogja felköltöni.

Az albumot számos kitűnően sikerült kép díszíti, egészében igen érdekes dolgokat tartalmaz s kiállítása is igen szép.

Az album kiállítását illetőleg azonban egy észrevételt kell még tennem. Nevezetesen nem tartom szerencsésnek azon ma mindinkább lábrakapó szokást, hogy a szöveg közé néhány lap terjedelemben hirdetések ékeltetnek be, sőt a szövegi oldalakon is találunk ilyeneket. Igaz ugyan, hogy a hirdetések ily módoni megjelentetése hasznosabb lehet, de mindenesetre izlésebb, ha ezek a könyvek, vagy albumok szövegi része után — egészen külön — következnek s az olvasót nem zavarják olvasmányában. *J. P.*

A kettős termelésről. Ezen czim alatt jelent meg a múlt év végén egy mű, a melyet a „Köztelek“ f. évi 6. számában behatóan ismertettünk. Mint értesülünk, a földmivélsügyi miniszter elrendelte, hogy a szóban forgó mű az összes gazdasági tanintézetek illetve földmivélséiskolák könyvtára részére beszereztessek.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

266. sz. kérdés. Mult évi decemberben tehenészet alakítása czéljából 19 tehenet vettem. Ezek egy része hasas volt, más része nálam falyatott fel s leellet közülök 8, elvetélt 7 darab.

Mi ennek az oka s mit tegyek ellene? Szikszó. *F. D.*

267. sz. kérdés. Szükséges-e a bivalyokat lépfenével fertőzött helyen lépfene ellen beojtani, s fordult-e már elő eset, hogy bivaly lépfenében elhullott.

Keretye. *K. A.*

268. sz. kérdés. A mai gazdasági viszonyok mellett a fővároshoz közel fekvő, nagyobb kiterjedésű homokbirtokon, mely trágyahiányban szenved, indokolt-e 7 hektoliteres napitermelésű szeszgyár felállítása fél burgonya, fél tengeri főzésre tervezve?

A gyáros ellenőrzését illetőleg mire kell a figyelmet fordítani?

Minő szerkezetű kazánt ajánlatos bevezetni szeszfőzési czélokra. Örkény. *P. H. I.*

269. sz. kérdés. 1400 holdas hegyi bér-gazdaságom egyik majorja itatóvíz hiányban szenved; kérek szives utbaigazítást arra nézve, hogy majorom mily módon volna legelőnyösebben ellátható a szükséges itatóvízzel, napi szükségletem 100 drb szarvasmarhára kb. 40—50 hl. víz. A major a legközelebbi bővízü kuttól 500 m. és annak felszínétől 50 méter emelkedésre van. Ezen vízhiányon segíteni nem-e lehetne csővezetés mellett talán petroleum motorral az említett kútból vizet felhajtani. Hány lőerejűnek kellene annak lennie, hogy a 40 hl. víz 1—2 óra alatt felhajtatható, és mennyi költségbe kerülne a berendezés?

Buttyin. *R. M.*

270. kérdés. Kajszin-barackfáim levelei, mikor a fák öt-hat évesek s már igen szépen teremnek, minden látszólagos ok nélkül hervadni kezdenek s a nélkül, hogy a fának, egy-egy repedésen kívül, melyen a fa mézgakiütése látszik, egyéb bajok volna, a fák teljesen kivesznek, pedig a talaj oldalos és gyümölcsösnek nagyon alkalmas.

Mi lehet ennek oka s mit tehetek e baj megszüntetése czéljából.

Szászrégen. *H. M.*

Feleletek.

Felelet a 259. sz. kérdésre. Pár hó előtt mint bizottsági szakértőnek, egy pörben hasonló kérdéstről kellett véleményt mondanom, nevezetesen a kérdés tárgyát az képezte, hogy „mily károsodást szenvedett a tulajdonos az által, hogy bérlője fekete ugart nem tartott?“

Véleményem e tárgyban a következő volt:

A fekete ugart általában a trágyázás helyett mint a talajjavításnak egy nemét alkalmazzák és annak trágyaértékét a teljes trágyázás 25%-ával veszik egyenértékűnek.

Ha a teljes trágyázásra — a talaj minősége szerint — 300-tól 400 métermázsa, vagyis 30, 40 szekér normalis istállótrágyát veszünk fel, egy szekérnek átlagos értékét 1 frtal számítjuk, ugy egy hold fekete ugar trágya értékét 7 frt 50 krtól 10 frtig kell számítanunk.

Egy jeles szakértő a fekete ugar nem tartásából eredő kárt a föld haszonbérével vette egyenlőnek.

Fényes Károly,
gazd. egyl. titkár.

II-ik Felelet a 259. sz. kérdésre. Kérdéstevő nézetem szerint nemcsak abban károsodik meg, hogy elesik 150 hold őszi vetéstől, hanem abban is, hogy talaja a szerződésben kikötöttnél nagyobb mérvben lett igénybe véve, s így a következő évi termése is valószínűleg csekélyebb lesz. A kártérítési összeg nagyságának a meghatározásánál tehát — feltéve, hogy a 150 holdat a következő évben absolute nem használhatja, hanem ugarolni kénytelen — a 150 hold valószínű tiszta jövedelmét kell alapul venni. Mivel pedig talaja a kikötöttnél nagyobb mértékben lett igénybe véve, a kártérítés annyival lesz nagyobb, a mennyi a 150 holdnak egy évi ugarolási költsége.

A kérdés megoldásánál természetesen a birtoknak eddigi átlagtermését, és — a megállapodás szerint — az ez idei vagy jövő évi gabonaárakat kell tekintetbe venni.

Schön Aladár

Bivalyok beojtása lépfene ellen.

Felelet a 267. számú kérdésre. A lépfene iránt ugyszólván valamennyi növényevő emlős állat fogékony kisebb-nagyobb mértékben, nem tekinthető tehát a bivaly sem immunisnak ezen betegséggel szemben. Ugy látszik azonban, hogy ennek dacára a bivalyok aránylag nagyon ritkán betegszenek meg lépfenében, miután a bivalyok között fellelt lépfenejárványról tudomással nem bírnak. Magyarország azon vidékein, a hol bivalyokat tartanak és tenyésztenek, ezeket is be szokták ojtani lépfene ellen, a mi lépfenével fertőzött vidékeken indokolt óvóintézkedés.

Dr. R.

Rovara Frigyes.

Kétszeres érdem illeti azokat, akik terhes hivatásuk közepette erejük egy részét a társadalmi tevékenységnek szentelik, mert vajmi kevés azok száma, a kik a gyakorlati élet mezején munkálkodván, a szoros kötelesség korlátain túlterjeszkedve, a közjó emelésén fáradoznak.

Azon férfiak egyikét, akik ezt teszik, ünnepeljük ma.

Rovara Frigyes, kinek 25 éves gazdai pályafutását, gazdatársai az elismerés koszorújával tetőzik be, egyike azon férfiaknak, a ki nehéz hivatása teljesítése közben ráért arra is, hogy minden nevesebb gazdai mozgalom munkájából részt követelt magának. Ki ne ismerné közülünk Rovarát? A hol a gazdatársadalom életjelt ad magáról, a hol dolgozni kell a modern eszmék kivívásában, a hol az üdvös tevékenység lelkes előharcosai kibontják a haladás zászlaját, a hol a nép érdekei lépnek előtérbe, a hol a tudományos megfigyelés, a kutatás eszméket kíván, a hol szellemi akciókat kell kifejteni, Rovarát mindenütt ott látjuk — és nem utolsó helyen. Es Rovara ezen közmunkaságát nem végezte gazdai hivatásának rovására; mert ő ez időszerint hazánk elismert legjelesebb gazdájának egyike.

A legszerencsésebb gazda az, a ki a modern eszméket a gyakorlat mezejére át tudja ültetni, a gazdaság megrázkódtatása nélkül és kétségtelen, hogy a birtok admi-

nisztrác
egyén o
azon sze
hivatása
tehetség
jaira bi
igazán
modern

Rov
alatt, m
duktiv n
gédtszti
egy czu
rában, n
jeként s
elismert
a híres
vezetésé
Rovara
vott ki
száiban
gyázás o
sérleteze
molt be
adók a
fonalul
dáknek.

Ba
hogy ne
gozni, t
eredmén
szaklapj
böl Vas
megyébe
mét ke
különbé
korlatba
csak a
sára szo
a bizalm
s a hol
adóra ve
mindenk
Répeze-
terjeszte
egyéb
kísérleti
az, hogy
kell két
eddig o
hervadó
község
tiszt. eln
dön 1894
pozsony
nak vez

Az
legmaga
hivta s
igazgató
Festetich
lésügyi
tanácsos
javak v
bizta me
dalmaina
— bár a
san ható
gadta el
dalomná

Ro
melyből
hat. Fár
vel meg
szenvét;
ismeri, a
író, mi

Mic
őszinte
jük 25 é
juk, ho
munkálk

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az O. M. G. E. közleményei.	1255
Van-e tultermelés?	1255
Rovara Frigyes.	1262
Növénytermelés.	
Uj adat gr. Teleky Arvéd gazd. rendszerének is- mertetéséhez és egyuttal elmélkedés a gabona- termés felett.	1256
Ezredéves kiállítás.	
A bodrogközi Tiszaszabályozás. <i>Clair Vilmos.</i>	1257
Állattenyésztés.	
Elvetelés.	1259
Gazdasági gépészet.	
A hegyi gazdaságok vízvezetése.	1261
Irodalom.	1262
Levelszekrény.	1262
Vegyesek.	1263
Kereskedelem, tőzsde.	1265
Szerkesztői üzenetek.	1263

nisztrációjának sorsa jóformán a vezető egyén organizáló tehetségétől függ. Rovara azon szerencsés gazdák sorába tartozik, a ki hivatása magaslán állva éles megfigyelő tehetsége s tudása révén úgy vezeti a gondjaira bizott nagy uradalmakat, hogy azok igazán mintagazdaságoknak nevezhetők s a modern kezelés által kitűnnek.

Rovara, a hol csak megfordult, e 25 év alatt, mindenütt nyomát hagyta az ő produktív munkájának. Mint 19 éves ifjút segédtsízi minőségben látjuk Sopronmegye egy czukorgyári gazdaságában s 23 éves korában, már mint egy nagy gazdaság vezetőjeként szerepel Somogyban, a honnan, mint elismert jó gazdát Ottocska jószágigazgató a híres zelízi uradalom egyik kerületének a vezetésére hívja meg. Hogy Bars megyében Rovara mint gazda első rangú pozíciót vívott ki magának, az ismeretes; ő volt az országbán a legelső, a ki a műtrágyázás okszerű keresztülvitelével kísérletezett és oly eredményekkel számolt be, a melyek manapság mérvadók a műtrágyázás terén s vezérfonalul szolgálnak a gyakorló gazdáknak.

Barsból Hevesmegyébe ment s hogy nem szűnt meg itt sem dolgozni, tanúsítják számtalan kísérleti eredményeinek ösmertetései, melyek szaklapjainkban jelentek meg. Hevesből Vas megyébe ment. Rovara Vas megyében már az ország közfigyelmét keltette föl maga iránt, mert különféle újításai, a melyek a gyakorlatban fényesen beváltak, nemcsak a tehetősebb birtokosok okulására szolgáltak, hanem utat törtek a bizalmatlankodó kisgazdákhöz is, s a hol vezetőre, utmutatóra, tanácsadóra volt szükség, azt Rovarában mindenkor feltalálták. Ő alkotta meg Répeze-Szt-Györgyön a gazdakört, ő terjesztette a jobb kulturát, a vető s egyéb gazdasági gépeket s számos kísérleti eredményeinek köszönhető az, hogy megmutatta a módját, hogy kell két kalászt növelni ott, a hol eddig csak egy termett. Eme nem hervadó érdemeinek elismerésül, a község diszpolgárának, a gazdakör tiszt. elnökének választotta őt, midőn 1894. őszén gf. Esterházy Mihály pozsony és nyitrai megyei uradalmának vezetését átvette.

Az ő bokros tevékenysége a legmagasabb körök figyelmét is felhívta s rövid időre rá, hogy Rovara igazgatói stallumát elfoglalta, gr. *Festetics* Andor, az akkori földművelésügyi miniszter, miniszteri osztálytanácsosi ranggal, az összes államjavak vezetésével és igazgatásával bizta meg. Rovara gr. Esterházy uradalmának organizálását már megkezdvén — bár a miniszter kitüntető figyelme csábosan hatott rá, a fölajánlott állást nem fogadta el, mert megkezdett munkáját az uradalomnál nem akarta félbeszakítani.

Rovara munkálkodása nyitott könyv, a melyből minden okulni vágyó gazda tanulhat. Fáradságtalan, szorgalmas ténykedésével megszerezte az ország gazdáinak rokonszenvét; mint főnök, ki az érdemeket elismeri, alantasainak szeretetét bírja; mint író, mi tanultuk sokra becsülni.

Midőn gazdatársaink nevében Rovarát őszinte tisztelettel és elismeréssel köszöntjük 25 éves jubileumának ünnepén, kívánjuk, hogy hazánk javára még számos évig munkálkodhassék.

Rovara Frigyes.

Eljegyzés. Sipeki *Balázs* István okleveles gazdasz, pestmegyei birtokos eljegyezte *Szövényi* Gusztáv esányi műmalmi intéző leányát, *Gizellát*.

Halálozás. Özv. *Desseffy* Emilné grófné halála mély gyászba borította a *Desseffy* és vele rokon családokat. A nemes lelkű grófné elhalálzásáról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Cserneki és tarkói gróf *Desseffy* Aurél val. belső titkos tanácsos és a főrendiház örökös tagja, a saját valamint neje nagykirályi gróf *Károlyi* Pálma, a királyné Ő Felsege palotahölgye, és gyermekeik: *Rolla* csillagk. és palotahölgy és férje semsei *Semsey* László es. és kir. kamarás. jogtudor, tart. huszárhadnagy; *Ilona*, Emil es. és kir. követségi gyakornok, *István* és *Nóra*; továbbá gróf *Desseffy* *Blanka* csillagk. és palotahölgy, és férje báró *Vécsey* József es. és kir. kamarás, a főrendiház örökös tagja és gyermekeik: *Eszter*, *Mária* csillagkeresztes és udvarhölgy, *László* es. és kir. kamarás és

huszár főhadnagy, *Miklós*, *Paulina*, *Magdolna* és ennek férje gróf *Czebrján* *István* es. és kir. kamarás és huszár főhadnagy, és *Aurél*; továbbá gróf *Desseffy* *Valerie* csillagk. és palotahölgy és férje hercegy *Windischgrätz* *Lajos* val. belső titkos tanácsos, a főrendiház örökös tagja, lovassági tábornok, a közös hadseregnek főfelügyelője, az aranygyapjas rendnek lovagja, a Lipótrend nagykeresztése stb. és gyermekeik: *Karla* és férje gróf *Henkel-Donnersmark* *Edgár*; *Mathilde* és férje hercegy *Sapieha* *Pál* es. és kir. kamarás, kerületi kapitány; *Lajos* *Alfréd*; és a dédunokák: *Semsey* *Ilona*, *Henkel* *Károly*, *Sapieha* *Erzsébet* és *Alfréd*; végül az elhunyt testvérei; báró *Wenckheim* *Victor*, özv. báró *Kray* *Jánosné* és a számos rokonok nevében mélyen elszomorodott szívvel jelenti felejtethetlen anyjuk, nagyanyjuk, dédanyjuk és testvérük özvegy gróf *Desseffy* *Emilné* született báró *Wenckheim* *Paulina* palotahölgy f. évi aug. 23-án, életének 80-ik évében végegyengülésben Búd-Szent-Mihályon történt gyászos kimúltát. A megboldogultnak hült tetemei augusztus 25-én a búd-szent-mihályi családi sírboltba helyeztetek öröknyugalomra. Az engesztelő szent miseáldozat ugyancsak aug. 26-án fog a búd-szent-mihályi kegyuri templomban az egek Urának bemutatatni. Kelt Búd-Szent-Mihály, 1896. augusztus 25-én. Aldás lengjen porai felett!

Országos gazdakongresszus. A gazdasági egyesületek szövetségének alapszabálytervezetéhez elvi hozzájárulásukat ujabban a következő gazdasági egyesületek jelentették be: *Torda-Aranyosmegyei*, *Szatmármegyei*, *Beregmezei*, *Fogarasmegyei*, *Temesmegyei* és *Barsmegyei* gazdasági egyesület. Képviselői tagjaikat a már közlötteken kívül a következő gazdasági egyletek jelentették be: *Sárosmegyei gazdasági egyesület*: *Desseffy* *Pál*, *Hedry* *Ernő*, *Br. Ghillányi* *Imre*, *Bujanovich* *Sándor*, *Bornemissza* *Lajos*, *Pulszky* *Géza*, *Hreblay* *Emil*, *Piller* *Kálmán*, *Bujanovich* *Gyula*, *Péchy* *Elek*, *Meliórisz* *Kálmán*, *Görgey* *Ernő*, ifj. *Török* *Gyula*, *Peller* *Miklós*. *Felsőtiszarivéki gazd. egylet*: *Kállay* *András*, *Nyiri* *János*, *Bogáthy* *József*, *Propper* *Samu*, *Bleuer* *Lajos*, *Liptay* *Jenő*, *Szukroida* *János*, *Bleuer* *Béla*, *Klár* *Gusztáv*, *Haas* *Ignác*, *Haas* *Mór*, *Klár* *Andor*, *Geneszy* *Béla*, *Szalánczy* *Ferencz*, *Szomjas* *Ignác*, *Dankó* *István*, *Tóth* *Sándor*, *Horváth* *Ferencz*, dr. *Kállay* *Rudolf*, *Kállay* *Lipót*, *Jármy* *Márton*, *Keresztessy* *István*, *Mandel* *József*, *Papp* *Miklós*, *Báró* *Vay* *Arnold*, *Szimitska* *Endre*. *Fejérmegyei gazdasági egyesület*: *Hlavatty* *Gyula*,

Hurdy *Antal*, *Farkas* *Gyula*, *Koller* *Tivadar*, *Koller* *Pál*, dr. *Derecsy* *István*, *Verebi* *Végh* *István*, *Kohler* *Albert*, *Vasadi* *Balogh* *Lajos*, br. *Durneisz* *Sándor*, *Lukács* *Lajos*, *Kenessey* *Lajos*, *Reichmann* *Miksa*. *Abauj-Torna vármegyei gazdasági egyesület*: *Berzeviczy* *Egyed*, *Bodnár* *Péter*, *Bukaresti* *B. János*, *Fekete* *Albert*, *Fiedler* *Károly*, gr. *Hadik* *János*, *Hammersberg* *László*, *Hedry* *Lőrincz*, *Leidl* *Emil*, *Liszkay* *Benjámn*, *Kertész* *Gyula*, *Péchy* *Zsigmond*, *Koós* *József*, *Kozora* *Endre*, *Naményi* *Lajos*, *Sziklay* *Ede*, *Widder* *Mór*, *Visér* *Viktor*. *Nagyszalontai Gazdakör*: *Kertmegi* *Sándor*, *Csete* *Mihály*, *Fónagy* *Imre*, ifj. *Fónagy* *István*, *N. Szatmári* *István*, *Balogh* *János*, *B. Bereczki* *Imre*, *Balogh* *József*, *Balogh* *Mihály*, *Kálmándi* *Mihály*, ifj. *Kálmándi* *Mihály*, *Kiss* *János*, *Vig* *Sándor*, *Pénzes* *Sándor*, *Pénzes* *Ferencz*, ifj. *Molnár* *Ferencz*, *Balogh* *László*. *Liptómezei mezőgazd. bizottság*: *Platthy* *Mihály*

Szegedi gazdasági egyesület: Bokor Pál, Obláth Lipót. *Erdélyi Gazd. egyesület:* Br. Szentkirályi Kálmán, Jakab László, br. Feilitzsek Arthur, gr. Bethlen István, Bartha Miklós, Józsa Endre, Deák Ignác, Sebestyén Artur, Szász István, Szilágyi Miklós. *Baranyamegyei gazd. egyesület:* Zongor János, Ordódy Lajos, Levatic László. *Gömör-Kishont vármegyei gazd. egyesület:* Gr. Serényi Béla, Hevessy László, Farkas Abrahám, Okolicsányi Gáspár, Fáy Barnabás, Kovács Albert. *Fogarasmegyei gazd. egyesület:* Maurovics Fábrián, Balla Károly. Képviselői tagokat mindössze 43 gazd. egyesület és 7 mezőgazdasági bizottság jelentett be. A kongresszus tagjainak száma 700.

Eladó szőlővesszők bejelentése. A földmívelésügyi miniszterium részéről egy „Felhívás” közzétételére kértünk fel, a melyben az illetékes ügyosztály a szőlőbirtokosokat arra hívja fel, hogy a rendelkezésükre álló európai és amerikai szőlővesszőkészleteket legkésőbb szeptember hó 1-ig jelentsék be azon kerület szőlőszeti és borászati felügyelőjéhez, a mely kerületbe a vesszők termelési helye tartozik. Mi ezen felhívás közzétételét feleslegesnek tartjuk, azért, mert a szőlőbirtokosok annak hasznát már ugy sem vehetnék. Ugyanis az ügyirat, a melyben a „Felhívás” közzétételére kértünk fel augusztus hó 23-án iratott alá az ügyosztály vezetője által s az ismert gyors expedíció segítségével már aug. 29-én birtokunkban volt, vagyis két nappal a bejelentések lejártá előtt. A gyorsaság nem bosszorkányság ugyan, de két nap még sem elegendő arra, hogy a felhívás napvilágot lásson s a termelők a határidő lejártáig meg is tehessék bejelentésüket. A dologban pedig a legkülönösebb az, hogy a felhívás hangsúlyozza, hogy a miniszterium ez uton óhajtja megkönnyíteni a termelőknek szőlővesszőjük értékesítését. Ha tényleg ez a célja a miniszteriumnak, akkor célszerűnek vélnék az ily felhívások tartamával idejekorán megismertetni az érdekelt közönséget. Vagy ha már megtörtént a késedelem, nem lehetne a terminust 2—3 héttel meghosszabbítani?

A kőbányai sertéspiac megnyitása. A földmívelésügyi miniszter e napokban adta ki a kőbányai sertéspiac megnyitására és a szerb sertések behozatalára vonatkozó rendeletét. A szerb sertések behozatala a kőbányai megfigyelő szállásokba szeptember hó 2-től kezdve van megengedve, míg a hazai származású sertések csak október hó 15-től hozhatók a kőbányai piacra. A miniszteri rendelet felsorolja mindazon intézkedéseket, melyek a piacra szánt állatok szállításánál s elhelyezésénél szem előtt tartandók, továbbá meghatározza a szállítható sertések létszámát, azok minőségét, illetve súlyukat is.

Tokió győzelme. A „Köztelek” mult évi 52-ik számában Tokióról szólván azt mondtuk, hogy nem lehetetlen, miszerint benne egyesülve van a híres nagyapjának (Buccaneer) és nagyanyjának (Kincsem) igazán világra szóló képessége. Azóta Tokió Angliában csuf vereségeket szenvedett s az egykori bécsi derby-nyerő, a mely évjáratát akkoron „a hogy akar 10 hosszal” győzte le, megveretett legutóbb Ignác, egy eddig alig ismert versenyló által is. Arra részünkről el voltunk készülve s kifejezést is adtunk annak, hogy Tokióra Angliában babérok nem várnak. Így vélekedtünk nem azért, mert nem bízunk ez állat főnomenális képességében, hanem mert tartottunk attól, hogy az angol sportkörök ez idegen állattal szemben mindent latba vetnek arra nézve, hogy dicsőséggel a közdelemből ki ne kerülhessen. Ugy is történt. Nem voltunk azonban arra elkészülve, hogy a Szt.-István-díjban megveressék. De hát megveretett. Ennek a vereségnek karaktere azonban legjobban megítélhető Tokió leg-

ujabb győzelméből a mikor a szt.-istván-napi vereség után alig 10 nappal Baden-Badenben, 66 kilónyi óriási teher alatt, — igaz hogy küzdelem árán — legyőzte Angliának, s Franciaországának legjobb lovait a németországi konkurrensekkel együtt, cancedálván valamennyi ellenfelének 2—14¹/₂ kilónyi kisebb terhet 2200 méternyi distanczián. Mikor tavaly Tokió a bécsi jubileum-díjat megnyerte, azt mondtuk, hogy: „bár mi vár a versenytéren a jövőben reá, kétségtelen az, hogy benne egy oly mént birunk, a melyhez hasonló az utóbbi időkben kevés volt s ismételnünk lehet azon óhajtást, hogy vajha e nagy reményekre jogosító állatot sikerülne a hazai tenyésztés számára itthon megtartanunk annál inkább, mivel tetemény-képessége mellett e csödört előkelő és a hazai anyagra alkalmas vérminősége is nagyon ajánlja. Ehhez most hozzá tehetjük, hogy; ne okozzon skrupulusokat Tokió angliai veresége, még kevésbbé Ignác által történt leveretése, mert nagy idő eltelhetik, míg hasonló és gyors és egyszersmind kitartó állat, előkelő származással is tündökölve, hazai tenyésztésünk számára kapható lesz.

A vasutak felelőssége sulyhiányért. Érdekes és elvi jelentőségű ügyben hozott a kuria legutóbb végérvényes ítéletet, a melyet gazdáink figyelmébe ajánlunk. A m. kir. államvasutak vonalain egy koesi olajpogácsa került feladásra, mely vágányhidmérlegen lett mázsálva és a küldemény sulya ennek alapján megállapítva a leadó állomáson tizedesmérlegen történt utánmázsálás eredménye jelentékeny sulykevesebbet eredményezett. A vasut a kártérítési keresetet elutasította, mely elutasító határozatban azonban a felhasználó meg nem nyugodott, hanem pör után védelmezte meg a maga igazát. Az első bíróság az alperest elutasította, mire felebbezés folytán a bpesti kir. tábla ezen ítéletet feloldotta a következő indoklással: Ha a vasut a szállító fél megkeresésére a küldemény megmázsálását eszközli és erről mérlegbárczát állít ki, ugy utólag nem kifogásolhatja a mázsálási eszközök fogyatékoságát. Az üzletszabályzat idevágó rendelkezéséből kitünik, hogy a vasutnak koesi-rakományok megmázsálását csak azon esetben kell teljesítenie, ha az illető állomáson elegendő mázsálási eszközök állanak rendelkezésre. Ha tehát a vasut a küldemények utánmázsálását oly állomáson teljesítette, hol elegendő mázsálási eszköz rendelkezésre nem állott, nem állhat elő ezen kifogással a végett, hogy kártérítési kötelezettségétől megszabaduljon. Nem tartalmaz továbbá az üzletszabályzat oly rendelkezést, hogy az utánmázsálás oly szerkezetű mérleggel fogatosítottassék, mint az az első mázsálásnál teljesített. Az ügy fellebbezés folytán a kuriához került, a mely a tábla ítéletét helybenhagyta.

Elnapolt árpavásár. A zemplénavarmegyei gazdasági egyesület a midőn az árpavásár napjait a folyó év szeptember havának 8. és 9. napjaira tűzte ki, figyelmen kívül hagyta azon körülményt, hogy az ezen napok körüli időre több hitfelekezetnek nagyobb ünnepe esik. Ezen körülmény figyelembevételével a zemplénavarmegyei gazdasági egyesület az árpavásár megtartásának idejét szeptember hó 10. és 11. napjaira tűzte ki.

A mezőgazdasági termékek hamisítása. A mezőgazdasági termékek és cikkek hamisítására vonatkozó új törvény összes határozmányaival együtt most lép életbe. Mivel e határozmányok ellenőrzésére és végrehajtására a fővárosban a kerületi előjáróságok vannak hivatva, falragaszokon közlik az új törvény fontosabb szakaszait. Ezeket figyelmeztetik a közönséget, hogy a tej, zsir, gabona, liszt, méz, vetőmag, abrak-takarmány és trágyaneműek hamisítása tilos s a ki azo-

kat mégis hamisítja, az új törvény büntető rendelkezései alá esik.

Állategészségügyi értesítés. A földmívelésügyi miniszterium a marhavész és egyéb ragadós állatbetegségek állásáról aug. hó 26-án a következő kimutatást teszi közzé: *Magyarországon:* I. *Keleti marhavész:* Magyarország, Fiume és környéke, valamint Horvát-Szlavonország egész területe ez idő szerint vészmentes. — II. *Lépfene:* össz. 59 községben 98 udv., több 7 község 16 udvar. — III. *Veszétség:* összesen 215 község, 231 udv., több 7 közs., 11 udvar. — IV. *Takonykór és bőrféreg:* összesen 108 községben 136 udv., több 1 közs., több 2 udv. — V. *Ragadós szájszél-és körömfájás:* összesen 593 községben 6470 udvar, több 205 községben 4236 udvarral. — VI. *Ragadós tüdőlob:* összesen 5 közs. 5 udv., kev. 1 közs., 1 udvarral. — VII. *Himlő:* összesen — községben — udv., több — közs., — udv. — VIII. *Tenyészbénaság és az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés:* összesen 8 községben 118 udvarral, kev. 2 közs., kev. 2 udvarral. — IX. *Rüh-kór:* összesen 68 községben 237 udvar, több 7 közs., 14 udv. — X. *Sertésorbáncz:* összesen 290 községben 2144 udv., több 1 közs., 10 udvar. — XI. *Bivalyész:* összesen 10 község 21 udv., több 1 község, 1 udvar. — XII. *Sertésvész:* összesen 2085 község, — udv., kev. 57 közs., — udvar.

Az erdőtiszték fizetésemelése. Az állami tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló törvényt az állami erdőtiszték tudvalevőleg csak utólagosan terjesztették ki. A törvényben megszabott fizetéseket e szolgálati ágánál csak az 1895. évből vették fel először a költségvetésbe, oly módon, hogy a személyzet felét minden fizetési osztályban a III-ik, másik felét pedig a II-ik fokozatba sorozták be. De az így megállapított fizetések még ekkor sem voltak az egész személyzetnél folyósíthatók, mert a törvényhozás a fizetésjavításra engedélyezett többletből egy jelentékeny összeget ugy az 1895. évi, mint az 1896. évi költségvetésben megtakarítani rendelt. E miatt a fizetésemelések az erdőszetnél még az év első felében sem léptettek teljesen érvénybe. Most azonban a törvényhozás által követelt megtakarítások elérték, minek következtében a földmívelésügyi miniszter intézkedett, hogy a törvényszerű fizetések kiutalványoztassanak. A miniszter rendelete már végre is van hajtva s ennek következtében a kinestári erdőknél 170,- az állami kezelésbe vett erdőknél 33 és az erdőfelügyelőségek 27 összesen tehát 224 állami erdőtiszt és mintegy 500 erdőőr (altiszt) lépett élvezetbe az új fizetéseknek, melyek az eddigi fizetéseket a legtöbb erdőtisztnél 100—200 frttal, egyeseknél nagyobb összeggel is, az altiszteknél pedig 20—40 forinttal mulják felül.

Mezei gazdák löversenye. Az urlovasok szövetezete *Alagon, 1896 szeptember hó 6-án* a lötenyésző mezei gazdák számára löversenyt rendez, melynek feltételei a következők: Díj 600 korona, adja a földmívelésügyi m. kir. miniszter és pedig 400 korona az elsőnek, 100 korona a másodiknak, 50 korona a harmadiknak, 30 korona a negyediknek, 20 korona az ötödiknek. Mezei gazdák tulajdonában lévő saját tenyésztési vagy egy-éves koruktól fogva saját nevelésű, oly mének és kanczák számára, melyek 3 évnél nem fiatalabbak és kilencz évnél öregebbek. A saját tenyésztést, vagy felnevelést és tulajdont a verseny előtt községi bizonyítvánnyal kell igazolni. Távolság 2200 méter. A versenyzők nyereg nélkül tartozak futtatni.

Magyarország őrlés-kikészítési forgalma 1896. július havában. Buzabehozatalunk az őrlés-kikészítési forgalomban a folyó év július havában 53.678 métermázsát tett a tavalyi 4.555 métermázsával szemben, buzaliszt kivételünk pedig 73.444 métermázsára rugott,

mig tavaly métermázs. Az előjegyeztelt tehát az is sen növekedés mennyiség hét hónap a mult év a buzabel mázsa, tá lisztkivite mázsa s

Tejle hamisítás a mely s chromsav levő dolog mérges s azzal a t a megsav óvja. E c grammna Tudomán azonban, anyiségeke által a te inkább es reskedők nyiségeke savas kál változtath színe. Sz lenletét v lehet álla ugyanis e (pokolkő) barna-vür képződik ha a ham

Uradalm

alkalmazott

„Füg

mező

negyedévre

A „Függetlenség” heti néplap, mal is bír.

A férfiak világ dolgairól asszonyoknak olvasmányt.

A „Függetlenség” néplap, mel megérdemli.

Előfizetők Köztelek, fő

KERÉ

(Gutt) czég jelent

Szesz kedett az e kánikulai n idő köszönt erős csapad a nélkül is munkálatok gabonára s földi terme téseket kap A kü hangulat.

mig tavaly ugyanezen hónapban 111.379 métermázsát vittünk ki ezen forgalomban. Az előjegyzésre behozott buza mennyisége tehát az idén a múlt évhez képest tetemesen növekedett, míg a visszkivitt buzaliszt mennyisége lényegesen csökkent. Ugyanezen jelenséget tapasztaljuk, ha a folyó év első hét hónapjának eredményét hasonlítjuk össze a múlt év megfelelő szakával. Volt ugyanis a buzabehozatal ebben évben 447.065 métermázsá, tavaly 286.447 métermázsá, a buzalisztkivitel pedig 1896-ban 538.838 métermázsá s 1895-ben 615.354 métermázsá.

Tejhamisítás. Franciaországban a tejhamisítás egy új módja lett ismeretessé, a mely abban áll, hogy a tejkereskedők chromsavas káliumot tesznek a tejbe. Tudvalevő dolog, hogy a chromsavas kálium egy mérges só és hatásos fertőtlenítő szer, mely azzal a tulajdonsággal is bír, hogy a tejet a megsavanyodástól és megárvástól megóvjaa. E célra egy liter tejhez elegendő egy grammnak négy század részét hozzákeverni. Tudományos vizsgálatok folytán kiderült azonban, hogy a kereskedők oly nagy mennyiségeket használnak e szerből, hogy ez által a tej mérges hatásúvá válik s ez leginkább csecsemőknél tapasztalható. A kereskedők azért használnak oly nagy mennyiségeket e mérges szerből, mert a chromsavas káliummal a tej oly sárgás színűre változtatható, mint a milyen a zsirdus tej színe. Szerencsére azonban a chromsók jelenlétét valamely folyadékban könnyen meg lehet állapítani. Az erősen felhígított tejbe ugyanis egy kevés salétromsavas ezüstoldat (pokolkó) öntendő, miáltal a hamisítványban barna-vörös, illetve sárga színű csapadék képződik; ugyanez a hatás áll be akkor is, ha a hamisított tejhez ólomezukrot teszünk.

Uradalmak, földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek

alkalmazottaik, illetve a maguk részére **rendeljék meg**, a nép között **terjesszék** a

'Független Ujság'

mezőgazdasági és politikai képes hetilapot

Előfizetési ára:

negyedévre 50 kr., — félévre 1 frt., — egész évre 2 frt.

A „Független Ujság” egyetlen képes mezőgazdasági heti néplap, a mely politikai és szépirodalmi tartalommal is bír.

A férfiaknak magyar nemzeti politikát, pontos hírt a világ dolgairól és oktatást a helyes mezőgazdaságról; — asszonyoknak, leányoknak hasznos és szivnemesítő, mulattató olvasmányt, gyermekeknek mesét, verset, játékokat közöl.

A „Független Ujság” a leghasznosabb és legolcsóbb néplap, mely a nép barátjainak és vezetőinek pártolását megérdemli.

Előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz (Bpest, IX. ker. Köztelek, földszint) küldendők.

KERESKEDELEM, TÓZSDE.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.

Budapest, 1896. szeptember 1.

Szeszélyességben a lefolyt hét időjárása vételkedett az elég rossz hírből álló aprillissal. Valóságos kánikulai napok után minden átmenet nélkül őszi idő köszönt ránk, a mellett sok helyütt zivatarok és erős csapadékok voltak. Természetes, hogy ezáltal a a nélkül is tetemes késedelmet szenvedett behordási munkálatok megint megszakítottak és a künn fekvő gabonára sem volt kedvező a hűvös, esős idő. A külföldi termelő helyekről szintén ki nem elégitő jelentéseket kaptunk az időjárásról.

A külföldi gabonapiacokon végre szilárdult a hangulat. A fogyasztók felhagytak a morcv tartózkodással, melyhez elég soká ragaszkodtak és élénkítik vásárlásaikkal a forgalmat, míg a termelő országok keveset kínálnak és folyton magasabb árakat követelnek. Amerikában az árfolyamok erősebb exportvételre emelkedtek. Angliában szilárd volt az irányzat animált üzleti forgalom mellett és a kontinens piacain szintén mindenütt pezsgő életet tapasztalhattunk, a forgalom erős volt, és az árak Franciaországban, Hollandiában és Belgiumban, különösen Délnémetországban és a Rajna mentén javultak. Intenzív keresletet tüntetett a Svájc, a hol a készletek igen csekélyek.

Buza szilárd irányzatban kezdődött, a malmok nagyban vásároltak és szívesen engedélyeztek magasabb árakat. Az időjárás viszonyok javulásával a kereslet csökkent és árengedések következtek be. A hét végén ismét szilárdabb a hangulat a fentírtott terméseredmények hírének behatása alatt és az újból bekövetkezett hűvös idő folytán és az árak ismét 20 krnyi emelkedést tüntetnek ki. A forgalmat 250.000 métermázsára, a hozatalokat 150.000 métermázsára tesszük. Szokvány zárul őszre 6'87—89 frton, tavaszra 7'22—24 frton.

Rozs ugy a fogyasztás, mint a kivitel ezéjaira élénk keresletre talált és 15 krral magasabb árakat ért el. Helyben és Budapest távolságában átvéve 6.—6.15 frt érhető el. Szokvány őszre 5.92—94 frt, tavaszra 6.22—24 frttal zárul.

Árpa takarmány és hántolási czélokra a gyárosoknál jobb vételkedvre talált és minőség szerint 4.—4.40 frtig fizették. Alomásokon átvéve tisztavideki áruért 4.75—6.2b frtot, felvidéki áruért 6.25—8, frt, délviasutmenti áruért 5.25—7.25 forintot fizettek.

Zab erősebben van kinalva, a kereslet lényegesen leszállt. Árak 20 krral olcsóbbak és szín és tisztaság szerint 5.40—5.75 frtot jegyzünk Budapesten. Szokvány zárul őszre 5.35—36 frt, tavaszra 5.75—68 forinttal.

Tengeri 3.99 frton kelt el. Szokvány máj.-jun.-ra 3.90—82 forinton zárul.

Olajmagvak. Káposztarepeze 9.—10.50 frt, bálnási repeze 9.75 frt, vadrepeze 4.50—75 frt, gomborka 7.50 frt Budapesten.

Hüvelyesek. Bab trieur aprószemű bab Félégyházán 8.— frt, bükköny 4.50—5.— frt, muharmag 5.50—75 frt kendermag 8.50 frt, lenmag 8.50—9.50 frt, köles 4.50—5.— frt.

Napi jelentés 1896. szeptember 1.

Buzában az üzlet bő kinalat mellett nyugodtan indult. Elkelt körülbelül 60000 métermázsá lanya vételkedv melle t.

Eladott:

Tiszavideki:	1000 mm. 80 kg. á 7.40	frt 3 óra
	100 " 80 " " 7.37 1/2	" "
	150 " 80 " " 7.37 1/2	" "
	100 " 80 " " 7.37 1/2	" "
	100 " 80 " " 7.32 1/2	" "
	200 " 80 " " 7.32 1/2	" "
	350 " 79 " " 7.32 1/2	" "
	250 " 79 " " 7.32 1/2	" "
	300 mm. 79 kg. á 7.35	frt 3 óra
	450 " 79 " " 7.35	" "
	200 " 79 " " 7.35	" "
	200 " 78 " " 7.35	" "
	600 " 79 " " 7.40	" "
	600 " 79 " " 7.30	" "
	200 " 79 " " 7.35	" "
	100 " 79 " " 7.35	" "
	200 " 79 " " 7.32 1/2	" "
	200 " 79 " " 7.30	" "
	100 " 79 " " 7.35	" "
	100 " 79 " " 7.35	" "
	100 " 79 " " 7.22 1/2	" "
	800 " 78 " " 7.25	" "
	300 mm. 77 kr. á 7.15	frt 3 óra
Pestvidéki:	1000 " 80 " " 7.17 1/2	" "
	500 " 79 " " 7.20	" "
	100 " 79 " " 7.25	" "
	100 " 79 " " 7.20	" "
	200 " 78 " " 7.17 1/2	" "
	1316 " 78 " " 6.50	" "
Fehérmegyei:	1400 " 75 " " 6.92 1/2	" "
G-Becsei:	6000 " 77 " " 7.20	" "
	2200 " 77 " " 7.12 1/2	" "
	20,000 " 76 " " 7.20	" "
	900 " 76 " " 7.17 1/2	" "
Dunavidéki:	3500 " 77 " " 7.15	" "
	4600 " 77 " " 7.10	" "
F-T szai:	100 " 81 " " 7.35	" "
	100 " 80 " " 7.30	" "
	1000 " 79 " " 7.25	" "
	100 " 78 " " 7.—	" "
	100 " 78 " " 7.—	" "
M.-Éjszakvid:	100 " 78 " " 6.85	" "

Rocsban a vételkedv hanyatlott s pesti paritással 6 frttól 6.10-ig értékesíthető.

Árpadban a hangulat teljesen lanya, az üzlet majdnem szünetel, finomabb minőségűek iránt még elég jó az érdeklődés, ellenben közep és gyengébb minőségűekben az üzlet teljesen szünetel.

Zabban a nagy hozatalok folytán beállott erős kinalat mellett az árak hanyatlottak s ab Budapest minőség szerint 5.20—6.70 frtig elérhető.

Határidők. A külföldről érkező kedvező termés-jelentések és beállott lanya hangulat, valamint a nálunk beállott kedvező időjárás folytán a hangulat határidőkben szintén lanyhult.

Következő kötések történetek:

	Kötetett.	Déli zárlat.
Őszi buza	6.84—6.83—6.85 frt	6.85—86 frt.
Tavaszi buza 1897	7.21—7.18—7.20	7.20—21 "
Őszi rozs	5.94—5.92—	5.92—94 "
Tavaszi rozs	6.22—6.25—	6.23—25 "
Tengeri aug.—szept.	—	3.65—67 "
Tengeri máj.—jun.	3.88—3.90—	3.89—91 "
Őszi zab	—	5.29—30 "
Tavaszi zab	—	5.59—61 "
Repeze aug.—szept.-re	—	10.90—11 "
Julius tengeri	—	—
Tavaszi rozs	—	—

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.

A hét elején a szeszüzletben változatlan irányzat uralkodott és a szeszárak a múlt heti zárlat-jegyzés szerint záródnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz e hétnek elején szeptember végén szállítva élénkebben lett kinalva és 14 frton zárulva.

Galiciából kontingens nyersszeszt tartályokban szállítva 14.75 frton kinaltak és felsőmagyarországi fogyasztók által több nagyobb tétel vásárolva is lett.

Morvaországból exkontingens finomított szeszt 25 krral olcsóbban ajánlottak.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15.—15.25 frt.

Bécsi jegyzés 15.80—16.— frt kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 50.20—50.40 adózott burgonya szesztért.

A kivitel e hétnek elején szünetelt. Fiuméba 50 q finomított szesz érkezett Magyarországból.

Vidéki szeszgyárak közül: Maros-Vásárhely, D.-Tuzla 13 krral drágábban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 51.50—51.75 frt, élesztőszesz 51.75—52.— frt, nyersszesz adózva 50.50—50.75 frt, nyersszesz adózatlan 12.50—12.63 frt, denaturált szesz 17.—17.50 frt. Kontingens nyersszesz ———.

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendőek.

Élelmiczikkék a budapesti hetivásáron. 1896. év szeptember 1-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése.

Halvásár a haltéren. A fővámteri, Ferenc József-rakparti és haltéri piacra 17 helybeli halász és halkereskedő által 55 q és vidéki kocsiakon 10 q, összesen 65 q kevert hal hozatott. A vásár lanya Az árak métermázsánkat — frttal csökkentek.

Viszontelárusítók fizették a hal q-át nagy élő 90—110, nem élő 45—70, közep nagy élő 45—76, nem élő 28—40, apró élő 20—30, nem élő 12—16 frtig.

Vad. Hozatott a fővámterre vaspályán 100 db, hajón 10 db, kocsin 40 db, gyalogosok által 20 db, összesen 170 db; a forgalom lanya volt. Nyul 150—180, Vadlud ———, Vadréce 70—100, Fácány ———, Szalonka erdei ———, Fogoly 50—70, Fűrj ———, Fenyőmadár ——— kr.

Baromfi. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 1300 db, hajón kb 4000 db, — kocsin kb. 9000 db, helybeli árusoktól kb. 2000 darab, összesen kb. 28000 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronkint: tyuk 100—100, csirke 50—100, (idei kiv. —), kappan hizott ———, kappan sovány 100—120. réce hizott ———, (idei —) lud öreg h ——— lud (liba) új hiz. 360—650, új lud sovány 2.0—260, öreg ———) pulyka hizott idei ———, sovány. 200—340, gyöngytyuk 120—130, galamb pecsenyének 40—60 krig.

Az ujsásártéri piacra felhozott a szokott községekéből vasp. kb. 700 db, kocsin 1680 db, gyalog-árusok 400 db, helybeli árusok 1220 db, összesen 3380 db baromfi. A forgalom élénk. Az árak páronkint következők: tyuk 100—140, csirke 50—110, idei ———, hizott kappan ———, sovány ———, hizott réce 190—280, sovány réce 100—140, hizott lud (liba) 380—580, sovány lud 220—250, hizott pulyka ———, sovány pulyka ———, gyöngytyuk ———, galamb pecsenyének ——— krig.

Az István-téri élelmi piacra élő baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 1200 pár hozatott fel, árak a következők: páronkint tyuk 170—140, csirke idei 70—120, kappan hizott ———, sovány ———, réceze hizo t 180—200, sovány 120—150, hizott lud 500—600, sovány 300—400, pulyka hizott ———, sovány 250—300 krig. A forgalom élénk.

Tisztított baromfi, helybeli és vidéki árusok által kb. 2000 db; forgalom élénk. Árak: Réceze 80—90, csirke 35—60, kappan hizott ———, réceze hizott 90—100, réceze felkóvér 80—90, lud (liba)

hizott 250-300, lud liba félkövér 200-220 pulyka, hizott 250-300, pulyka félkövér, Galamb, ludmáj hizott 20-10 krig.

Tojás. Hozatott a fővámtérre vasp. kb. 70,000 db, hajón kb. 15,000 darab, 9 kocsin kb. 25,000 db helybeli árusoktól 30,000 db, összesen kb. 125,100 db. A vásár élénk. Nagybani árak: 1 láda friss (1440 db) 2830-1960 kr., 100 db 220-240 kr., tojás meszes 1 láda (1440 db) k., 210 db k., 1 db krig.

Az újdársártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 19000 drb, kocsin 7000 drt, gyalogárusok 4000 drb, helyb. árusok 4000 darab, összesen 33000 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyzették: friss tojás 1 drb 2-2, 100 darab 170-195 40 krért 20-30 drb, 1 láda 1440 drb 2350-2750, meszes tojás 1 db 100 k., 40 krért db, 1 láda 1440 drb krig.

Zöldség. Hozatott a Ferenz József-rakpartra vasp. 800 q, hajón 120 q, kocsin 3600 q, helyb. árusok kb. 1600 q, össz. kb. 6120 q vegyes zöldség. A vásár é. Nagy. árak sárgarépa 100 k. 30-300, 1 q petrezselyem 100 cs. 40-500, 1 q zeller 100 db 50-120, karalábé 100 db 50-140, vöröshagyma 100 db 25-200, 1 q 350-500, fokhagyma 100 f. 300-1000, 1 q 1000 1200, fehérrépa 100 darab fejeskáposzta 1 q krajczárig, vörösrépa 100 darab 50-100 krajczárig, fejeskáposzta 100 darab 260-600, kelkáposzta 100 db 60-140, vöröskáposzta 100 db 300-700, fejes saláta 100 db 80-200, kötött-saláta 100 db burg. belföldi 1 q 180-250, külföldi feketé retek 100 db 70-200, hónapos retek 100 csomó, Ugorka s. való 100 db 20-35, ugorka savanyu 100 db 60-100, zöldpaprika 100 db 10-60, tök 100 db 200-300, paradicsom 1 kg. 30-150, zöldbab 1 l. 6-12, zöldborsó 1 kg. zöldborsó fejlett 1 l. 20-40 krig Zöldtengeri 100 cs 50-120 krig.

Felhozott az újdársártéri piacra a szokott községekben szek. kb. 580 q, gyalog és helyb. árusok által 920 q, vasp. q, összesen mintegy 1500 q vegyes zöldség. A forgalom élénk. Árak a következők: Burgonya 1 zsák 40-110, uj 1 q 170-200, fejeskáposzta 100 db 200-450, vöröskáposzta 100 db kelkáposzta 100 db 80-110, paradicsom 100 db 40-160, 1 puttony 30-80, fejes saláta 100 db, kötött saláta 100 db, ugorka savanyitani való 100 db 30-40, ugorka savanyu 100 db 40-50 zöld paprika 100 db 10-25, zöldbab hüvelyes 1 kg. 7-8, 1 zsák 20-40, zöldborsó héjas 1 kg. 7-8, zöldborsó fejlett 1 liter 20-30 krajczárig.

A Hunyady-téri piacra felhozott kocsin 1000 q, gyalogárusoktól kb. q, helybeli árusoktól kb. 200 q, össz. 1200 q; élénk forgalom mellett a következő árak jegyzették: burgonya 1 zsák 70-100, 1 q 180-200 fejes káposzta 100 db 250-800, vöröskáposzta 100 db kelkáposzta 100 db 100-150 paradicsom 100 db 60-240, 1 puttony 35-50, fejes saláta 100 db 100-150, kötött saláta 100 db, ugorka sav. való 100 db 25-30, savanyított 100 db 60-70, zöld paprika 100 db 10-25, zöldbab hüvelyes 1 kg. 4-4, zöldbab hüvelyes 1 zsák 60-70, zöldborsó héjas 1 kg. zöldborsó fejlett 1 liter 40-50 krig.

Gyümölcs. Hozatott a Ferenz-József-rakparti piacra vaspályán kb. 800 q, hajón kb. 400 q, kocsin 1000 q, helybeli árusok által kb. 800 q, összesen kb. 3000 q vegyes gyümölcs. A vásár élénk volt. Nagybani árak: Fajalma 1 q 1300-1800, köz. alma 1 q 500-1000, fajkörte 1 q 1400-2400, közönséges körte 1 q köz. dió 1 q szilva magvaváló 1 q 700-1000, szilva vörös 1 q 400-800, szilva aszalt 1 q füge 1 kg. gesztenye belföldi 1 q gesztenye olasz 1 q citrom 1 láda 400-500, őszi barack 100 db 150-400, szőlő közönséges 1 q 1800-2600, szőlő csemege 1 kg. 350-400 krig, dinnye görög nagy 100 db 10-14, dinnye görög kicsiny 100 db 4-7, sárga faj 100 db 12-18, dinnye sárga közönséges 100 db 8-10 frt.

Az újdársártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 3000 q, kocsin kb. 1200 q, gyalog és helybeli árusok 500 q, összesen 2000 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: Fajalma 100 db 1 kg. 24-30, 1 db 3-5, közönséges alma 100 db 40-140, 1 kg. 10-16, 1 db 1/2-2, köz. alma 1 put. körte, fajt 100 db 250-300, körte faj 1 kg. 20-30, körte faj 1 db 2-5, szőlő csemege 1 kg. szőlő köz. 1 kg. 25-30 kr, dinnye görög nagy 100 db 700-1000, dinnye görög nagy 1 db 10-18, dinnye görög kicsiny 100 db 300-600, dinnye görög kicsiny 1 db 4-8, dinnye sárga faj 100 db 400-900, dinnye sárga faj 1 db 6-12, dinnye sárga köz. 100 db 350-500, dinnye sárga köz 1 db 4-8, szőlő csemege 1 kg. szőlő közönséges kg. 20-30 krajczárig.

A Hunyady-téri piacra felhozott a szokott községekben vasp. 200 q, kocsin 100 q, helybeli és gyalogárusoktól kb. 100 q, összesen kb. 400 q vegyes gyümölcs, közép forgalom mellett árak a következők: fajalma 100 db 1 kg. 18-20, 1 db 2-5, köz. alma 100 db 1 kg. 10-14, 1 db 1-2 kr, körte faj 100 db, körte faj 1 kg. 26-40, körte faj, őszi barack 100 db 80-350, dinnye, görög nagy 100 db 1000-1200, dinnye gör., 1 db 18-30, dinnye, görög, kicsiny 1 db 4-12, dinnye

görög, 100 db 500-1200, dinnye görög kicsiny, 1 db dinnye sárga faj 100 db, dinnye sárga faj 1 db 8-25, dinnye, sárga köz. 100 db 300-600, dinnye, sárga, köz. 1 db 4-12, szőlő csemege 1 kg. 35-50, szőlő közönséges 1 kg. 25-28 kr.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1896. szeptember 1. A székesföv. vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott községekben 93 szekér réti széna 112 szekér muhar, 16 szekér zsupszalma, 2 szekér alomszalma, 1 szekér takarmányszalma, 1 szekér tengeriszár 3 szekér egyéb takarmány (löhere, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), 1000 zsák szezcska. A forgalom gyenge. Árak q-ként a következők: réti széna 180-235, muhar uj 160-225, zsupszalma 165-180, alomszalma 120-150, egyéb takarmány, löhere, takarmányszalma, tengeriszár luczerna sarju, szalmaszezcska 190-210, uj széna, zabosbüköny. 220-250. Összes kocsiszám 241 suly 192.800 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Szept. hó 1-én A székes fővárosi közevágóhid és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhatott: 423 drb belföldi, drb galicizai, drb tiroli, 69 drb növendék élő borju, drb élő báránv: drb belföldi, db galicizai, drb tiroli, 17 drb bécsi, drb növendék borju, drb öltött báránv, 169 db élő kecske.

A borjuvásár vontatott lefolyásu volt. Árak a következők. Elő borjuk: belföldi frtig, kivételesen frtig dbonkint, 32-42 frtig, kivételesen 44 frtig sulyra, növendék borju 18-30 frtig, kivételesen 40 frtig drbonkint, frtig sulyra. Öltött borju: belföldi, tiroli frtig, galicizai frtig, növendék borju frtig dbonkint, báránv frtig, bécsi frtig sulyra Elő báránv forintig páronkint. Elő kecske 950-16 frtig páronkint, kivételesen frtig.

Bécsi vágómarhavásár. 1896. aug. 31. A bécsi marha- és huspénztár jelentése.

Összes felhajtás 5245 db. Ebből magyar 4059 db, galicizai 178 db, bukovinai 145, németországi 763 db, hizott 2563 db, legelő 887 db., fiatal 1795 db., ökor 3778 db, bika 467 db, tehén 571 db, bivaly 429 db. A szombati vásárra 465 darabot hajtottak fel. A 450 dbbal kisebb felhajtás folytán, a vásár irányzata szilárdabb lett és mindjárt a vásár kezdetén árak prima és középminőségű ökröknél métermázsánkint 1 frttal emelkedtek. A középminőségű árak az egész vásáron át megtartották jó keresletüket, ellenben prima áruban az üzlet később ellanyhult és az árak is esőkentek. Rosszabb minőségek lánghán irányultak.

Árak: prima magyar 34-36 (---) frt, szekunda 31-33 frt, tertia 27-30 frt. Galicizai prima 35-37 (---) frt, szekunda 32-34 frt, tertia 28-31 frt. Német prima 36-39 (40-), szekunda 32-35, tertia 29-31 frt. Legelőmarha: szerb és magyar 20-28 é. s., rossz minőségű frt é. s. Bika 22-31 frt é. s., tehén 20-30 frt é. s., bivaly 15-20 frt é. s. (Kizárólagosan élő-sulyra, minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésben kitüntetett árak ugy értelmendezők, hogy egy és ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg.-jáért p. o. 40 krért, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások:

Magyar hízó ökrök.

Eladók:

Table with 3 columns: Name, Ar, Ar. Lists names like Blau testvérek, Hacker L., etc.

Erdélyi hízó ökrök.

Eladók:

Table with 3 columns: Name, Ar, Ar. Lists names like Kosch & Schobel, Lrmánczi F., etc.

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy f. é. április hó 25-től az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztegvásár ezental szombaton tartassék meg. A vesztegvásárra felhajtandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárolt megyék közül

augusztus 7-től kezdve további rendelkezésig csakis a következő vármegyék vannak száj- és körömfájás miatt zár alá helyezve és csakis ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra és pedig: Bács-Bodrog, Baranya, Fejér, Heves, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Pozsony, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém, Zala vármegyékből és Debreczen, H.-M.-Vásárbely, Szabadka és Zombor sz. kir. városokból. Az itt elő nem sorolt vármegyékből az ismeretes feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a vesztegvásárra.

Bécsi sertésvásár. 1896. augusztus 25-én. Be lett jelentve: 8617 drb. Felhajtás: 3421 drb fiatal sertés, 4406 drb kövér sertés, drb rideg sertés. Összesen: 7327 drb.

A vásár irányzata lanya volt. Árak különként élősulyban fogyasztási adó nélkül: prima 45-46 (-) kr., közepes 43-44, könnyű 39-42 - kr., fiatal sertés 33-42 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1896. aug. 25-án. Felhozott: 2916 borju, 1352 élő sertés, 683 kizsigerelt sertés, 360 kizsigerelt juh, 20 báránv.

A borjuvásárban változás nem történt. Kizsigerelt sertésekben az üzlet változatlan árak mellett lanya volt. Többi árakban alig volt üzlet.

Árak kilogrammonkint: kizsigerelt borju kr., prima kr., primissima kr., élő borju 26-38 kr., prima 40-44 kr., primissima 46-50 (-) kr., fiatal sertés 33-42 kr., kizsigerelt sertés nehéz 46-52 kr., süldő 48-56 kr., kizsigerelt juh 28-40 kr., báránv páronkint kr.

Bécsi juhvásár. 1896. aug. 27-én. Felhajtás: 3105 drb juh.

A mai vásár irányzata kedvezőbb volt, árak páronkint 1/2-1 frttal emelkedtek általában.

Árak: export juh páronként 18-21 - (2350), raczka 10 - 18 1/2, selejtes juh 9-16.

Párisi juhvásár. 1896. aug. hó 31-én. Felhajtás 18823 drb juh.

Irányzat igen rossz.

Szerkesztői üzenetek.

R. V. Pécs. Közleményét, minthogy a kérdést éppen most tárgyaljuk nagyon behatóan, köszönettel mellőzni vagyunk kénytelenek.

Az Orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Gálgyóczy Károly, dr. Hagara Viktor. Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. Társszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Advertisement for 'Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat'. Includes text: 'Gőzcseplőink', 'Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára', 'BUDAPESTEN.', and 'Czímre ü gyelni tessék!'.

900-96.

Árverési hirdetmény.

A **somlyóvásárhelyi közalapítványi felügyelőség** részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az uradalom tulajdonát képező

Tuskevári zárdá anyagai, valamint a különálló régi pincze

folyó évi szeptember hó 30-án délelőtt 10 órakor a felügyelőség hivatalos helyiségében megtartandó zárt ajánlatu versenytárgyaláson **a legtöbbet ígérőnek eladatni fognak.**

Az eladási feltételek a felügyelőségnél a hivatalos órák alatt betekintheők.

Somlyó-Vásárhely, 1896. aug. 24.

1627 **A felügyelőség.**

Árverési hirdetmény.

A Muhi gazdasághoz tartozó **gazdasági gépek, eszközök és egyéb felszerelési tárgyak** Szakáld községben (Vasutállomás Nyékládháza) a helyszínén

1896. évi szeptember hó 6-án és folytatólag 1896. szeptember hó 13-án

mindenkor délelőtt 9 órától kezdve a legtöbbet ígérőknek készpénz fizetés mellett nyilvános önkéntes árverésen eladatnak.

Tudakozódásokra felvilágosítást ad Varga Ignác tisztartó Muhipusztán, u. p. Nyékládháza. 1613

Árverelni szándékozók kívánatára a Nyékládházi vasuti állomáson a gazdaság fogatai fognak rendelkezésre állani.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban BUDAPEST, Üllői-ut 25-dik szám.

Ó cs. és kir. apost. Felsége legmagasabb elismerése. Nagy arany-érem, valamennyi világiállításon.

915 **Az első bécsi petroleum-finomító paraffin-, Ceresin-, stearingyertyák és zsíradékgyár Gust. Wagenmann, Wien.**

Központi iroda: VI. Magdalenenstrasse 16, a Theater a. d. Wien mellett, ajánl elismert kitűnő minőségben legolcsóbb gyári árakon: **ásvány-, gépkendő-olajat és zsíradékot. Orosz ásvány-kenőolajat** (Bakusine, Oleonaphta) legjobb fagymentes gép-kenőolajat, olivajolajat, faolajat, **ásvány-gépolajat** mezőgazdasági gépekhez; **Wagenmann-féle hengerolajat és hengerzsírt** a gőzhengerek kenéséhez; **szabad. kocsikenőcs.** fekete, sárga, kék, uszó, olasz világos I. és II. minőségben, szolid gyártmányok legolcsóbb gyári áron, teherkocsik és hegyitargonczák stb. kenéséhez. **Ásványvilágító olajok:** petroleum stand. white. Gyári petroleum veszélytelen, csak 40° C-nél gyújtható; salon petroleum, császárölaj egészen fehér és veszélytelen.

Stearingyertyák. Bécsi stearingyertya, I. minőségű, narancs vagy rózsaszínű csomagolás. Austria gyertya I. minőség, narancs- vagy rózsaszínű csomagolás. Ceresin (ásványviasz), templomi gyertyák minden vallásfelekezetnek.

Brilliant paraffin diszgyertyák, sárga pinczegyertyák.

NB. Mintákat gyártmányaimból ingyen küldök.

Gut Lindenhof

Stübing a. d. Südbahn

elad 15 darab üszöborjut Simmenthalból direct hasas tehénben importálva 270 forint átlagos árban. Valamennyi 16 hónap és 2 1/4 év között van. Megtekin-tés esetén előzőleg távirati értesítés kívánatos. 1653

Ló árverés.

A Nagy-Kanizsai uradalom bérlete letelte miatt az uradalom összes loállománya és pedig **100 darab 1 1/2, 2 1/2, 3 1/2 éves csikó és különböző kora ménes és használati ló**

szeptember hó 15-én

délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverés Nagy-Kanizsán az uradalmi majorban fog tartatni.

1649 **Karczag Béla és István.**

Magyar kir. államvasutak.

97530/96. E. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak részéről az alább felsorolt műhelyek eltompult és új reszelői és ráspoljai felvágásának 1901. év végeig való biztosítása érdekében ezen-nel nyilvános pályázat hirdettetik és pedig:

Műhely	A szerződés érvénybe lépésének napja	Hozzávetőleges évi kereseti összeg	Leteendő
			5% bánatpénz
			o. é. forint
Északi főműhely Budapest	1897. január 1-én	7000	350
Nyugoti műhely		6000	300
Miskolcz		1800	90
Sátoralja-Ujhely		1200	60
Kolozsvár		2000	100
Szolnok		1500	75
Piski		1000	50
Szeged		1200	60
Szombathely		1500	75
Pécs		1000	50
Temesvár	1500	75	
Kaposvár	500	25	
Zágráb	1400	70	
Debreczen	Műhelynek megújításához	1800	90

Fentebb bejegyzett évi kereseti összegek csak hozzávetőlegesen lévén megá-lapítva, pályanyertes vállalkozó nem tarthat igényt arra, hogy azok tényleg betar-tassanak hanem az évi kereseti összeg lehet a felmerülő tényleges szükséghez képest akár több, akár pedig kevesebb is.

A reszelők felvágására vonatkozó feltételek és ajánlati minták a pályázati határidőig naponta a hivatalos órák alatt az igazgatóság műhelyi (E. III.) szakos-ztályában (Budapest, Andrassy-út 75. sz. III. em. 12. ajtó) és valamennyi üzletveze-tőségénél megtekinthetők s ugyanott ingyen átvehetőek, nemkülönben a budapesti ipar-egyesületnél s az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők.

Csak azon hazai reszelővágók és gyárosok pályázhatnak, kik a reszelők felvágását tényleg saját műhelyeikben eszközlik.

Az ajánlatok, melyek úgy az összes mint csak egyes különösen megnevezendő műhelyek szükségletére is nyújthatók be, — a kelettel és aláírással ellátott „Felté-telek”-kel együtt lepecsételve és „Ajánlat 97530/96 E. III. számra, reszelők felvágására” felirattal ellátva 1896. szeptember hó 25-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatósága műhelyi (E. III.) szakosztályánál átadandók, vagy ennek czime alatt posta útján beküldendők.

A fentebb kitett bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas érték-papirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 25-én déli 12 óráig a magy. kir. állam-vasutak budapesti főpénztáránál (Andrassy-út 75. szám.) leteendő, illetve ennek czime alatt posta útján beküldendő, ennek megtörténte pedig a letéti jegy pénztári számának idézése mellett az ajánlati mintán megemlítendő, a letéti jegy azonban nem csatolandó.

Azon ajánlattevőkre nézve, kik a magy. kir. államvasutakkal reszelők felvágására nézve jelenleg szerződési viszonyban állanak, letétben lévő biztosíték az ajánlati összeghez képest bánatpénz gyanánt fog számításba vétetni.

Az engedményi százalékok az ajánlati úrlapon előirt összes tételeknél tisztán és olvashatóan számokkal és betűkkel kiirandók.

Kellően ki nem állított ajánlatok, vagy olyanok melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek, végre azok, melyekre bánatpénz nem tétetett le, figyelembe nem vétetnek.

Minden pályázó ajánlatával a pályázat eldöntéseig legfeljebb azonban az ajánlatok beadására kitűzött határnaptól számítva három hónapig visszavonhatatlanul kötelezettségben marad; a magy. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közt minden megszorítás nélkül szabadon választhasson, vagy hogy a munkát az ajánlattevők közt a legegyszerűbbnek, mutatkozó módon megoszthassa.

Budapest, 1896. augusztus 1-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomat nem díjaztatik).

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek.)

a következő gazdasági szakmunkák és regények leszállított áron kaphatók:

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről
szóló 1894. évi XII. törvények, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben.
Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Magyar Gazdasági Czimtár
nagy negyedalak, 36 iv terjedelemben.
Tartalmazza az összes **gazd. egyesületek, gazdakörök, földbirtokosok, uradalmak, hitbizományok, bérlők, gazdatisztek, erdészek** pontos és legmegbízhatóbb czimeit.
Miután az összes gazdasági egyesületek tagjainak névsora a lakhely és utolsó posta pontos megjelölésével befoglaltatik, a gazdasági egyesületeknek és kereskedő világnak nagyon ajánlható.
Ára füzve 7 frt, kötve 7 frt 50 kr.

A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizlalók használatára.
Irta: **K. Ruffy Pál** uradalmi főtiszt.
Ára portómentes küldéssel 1 frt 10 kr.

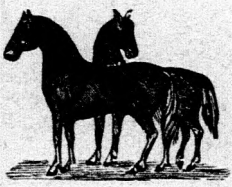
A mesterséges borok készítésének forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **Törvény.**
Magyarító jegyzetekkel ellátta: **Dr. Lónyay Ferencz.**
Ára 80 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron:
NEM SZABAD SZERETNIE. Irta: Bodrogi Lajos. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 krajczár.
AZ ERDÉSZ UR FIA. Elbeszélés. Irta: Theurriet Andrétől. Ára portómentesen megküldve 1 frt hely. 40 kr.
BELLA. Irta Anna Vertua Gentile. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
MI A SZERELEM? Arab regény, irta: F. Marion Cawford, fordította: Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

EGY CSODAEMBER KALANDJAI. Irta Conan Doyle, fordította Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.
A MALOM TÖRTÉNETE. Irta Suder, mann. Ára: portómentesen megküldve 1 frt. helyett 40 kr.
ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Irta Mathers Helén. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
BONDA MIKLÓS. Irta Virág Gyula. Ára: portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

Pályázat.
A sopronmegyei gazdasági egyesületnél a **titkári állás** lemondás következtében megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.
Pályázni kívánóknak az egyesület elnökségéhez intézendő kérvényükben **ki kell mutatniok felsőbb gazdasági tanintézetben nyert elméleti, valamint gazdasági gyakorlati szakképzettségüket, irodai és az ügykezelési szakban, nemkülönben a szakirodalom terén való jártasságukat, eddigi foglalkozásukat és működésüket.**
A titkár főbb teendőit képezik: a gazdasági egyesület irodai teendőinek ellátása, az egyesület értesítőinek és egyéb kiadványainak szerkesztése, a folyó ügyeknek az ülésekre való előkészítése és előadása; az ülések jegyzőkönyveinek megszerkesztése, népies szakelőadások tartása az irodának és a szükséges nyilvántartásoknak vezetése s a könyvtár kezelése.
Egyebekre nézve a megválasztott titkár részletes utasítással fog ellátni.
A titkártól megköveteltetik, hogy a magyar nyelv mellett a németet is, szóban és írásban bírja.
A titkári állás 1200 frt évi fizetéssel 400 frt lakásbérrel és mint filloxera biztos a megyétől 200 frttal van javadalmazva.
A kellőleg felszerelt folyamodványok az egyesület elnökségéhez intézendők és a gazdasági egyesület titkári hivatalához (Sopron Széchenyiház II. emelet.)
folyó évi szeptember hó 15-éig beküldendők. Az állás folyó évi október hó 1. foglalandó el. Sopron, 1896. augusztus havában.
A sopronvármegyei gazdasági egyesület elnöksége.

46.966. szám.
II-1. 96. szám.
Lóárverési hirdetmény.
A magy kir. állami ménesekből kisorolt **anyakanczák, számfeletti fiatal kanczák, kislejtezett heréltek**
árverése **1896. évi október hó 2-től** folytatólag bezárolag **4-ig, és 9-től bezárolag 11-ig Budapesten a „Tattersall“ kerepesi úti helyiségében fog megtartatni.**
A lovak leírását és a részletes feltételeket tartalmazó árverési jegyzék a postabélyeg beküldése mellett a „Tattersall“ igazgatóságától kapható.
Megjegyzés: Az állami ménetelepekből kisorolt ménék és heréltek jegyzéke később fog közététetni.
Budapesten 1896. évi augusztus hóban.
Földmivelségi magy. kir. miniszter.

71. SZ
Hirdetési ár
szó 2 kr., f
minden
Csak
Betölten
Pály
A jászberényi
mives iskolán
álló
gazdasá
ál
betöltése irán
lyázat hi
Ezen állás
száz) frt ösztö
butorozott sz
és világításb
iakas élvez
egyekötve.
Az alkalmaz
díjas segédnek
nek kell lenni
képezendi, ho
kola tanszere
szerint az isk
mellett segéd
letű oktatás he
reit elcsajátítv
léktárgyak tá
megbiztatassé
a gazdaság
is alkalmazta
szerű mezőga
vitel minden
ismerkedjenek
sági szaktárgy
bi tanulmány
hogy így időv
sági szakban
lehesen alkal
Az ösztönd
sági segéd
szüneteket is
szabadság
mellett távoz
helyéről.
Az ösztönd
zása rendszeri
a jelen esetb
szeptember hó
évi szeptemb
terjed és csak
hosszabbtárl
illető eredmé
dése által a
képeztetésére
bizonyult.
A pályázni
felhivatnak,
bályszerű 50
jeggyel ellát
felsorolt okmá
szerelt folya
folyó évi sz
hó 8
a földmivelsé
miniszteriumhoz
jászberényi m.
iskola igazgatós
sák be.
A pályázati
a következő
kell csatolni:
1. Keresztlev
2. Erkölcsi bí
3. A magyar
dasági akadémi
mely más m. ki
tanintézet elvé
zoló végbizonyít
annak hiteles
4. A ki a gaz
tanulmányok
után több évi
gazdasági gy
esetleg a sárva
sági szakiskola
tanfolyamának
szóló bizonyít
állatorvosi okle
felmutatni, által
ben részesül.
Budapest, 18
hó 24.
Földmivelségi m.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vételnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Pályázat.

A jászberényi m. kir. földmives iskolánál üresedésben álló

gazdasági segédi állás

betöltése iránt ezennel pályázatot hirdetünk.

Ezen állás évi 500 (öt száz) forint ösztöndíjból és egy butorozott szobából, fűtés és világításból álló szabad lakás élvezetével van egyekötve.

Az alkalmazandó ösztöndíjas segédnek nőtlen egyéneknek kell lenni s feladatát képezzék, hogy a földmiskola tanszemélyzete ezidő szerint az iskola vezetője mellett segédkezve az elméleti oktatás helyes módszereit elsajátítván, egyes meléktárgyak tanításával is megbízhatassék, ezenkívül a gazdaság vitele mellett is alkalmaztatván, az okoszerű mezőgazdasági üzletvitel minden ágával megismerkedjenek és gazdasági szaktárgyakban továbbtanulmányokat tegyen, hogy így idővel a gazdasági szakban mint oktató lehessen alkalmazni.

Az ösztöndíjas gazdasági segéd a szokásos szünetidőket is ideértve, csak szabadság kieszközölése mellett távozhatik állomás helyéről.

Az ösztöndíjas alkalmazása rendszerint egy évre, a jelen esetben folyó évi szeptember hó 15-től jövő évi szeptember hó 30-ig terjed és csak azon esetben hosszabbíthat meg, ha az illető eredményes működése által a további kiépzetésére érdemesnek bizonyult.

A pályázni szándékozó felhívattak, hogy a szabványos 50 kros bélyegjeggyel ellátott és az alább felsorolt okmányokkal felszerelt **folyamódványait**

folyó évi szeptember hó 8-ig

a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz czimezve a jászberényi m. kir. földmives iskola igazgatóságához nyújt-sak be.

A pályázati kérvényhez a következő okmányokat kell csatolni:

1. Keresztlevelet.
2. Erkölcsei bizonyítványt.
3. A magyar-óvári gazdasági akadémia vagy valamely más m. kir. gazdasági tanintézet elvégzését igazoló végbizonyítványt, vagy annak hiteles másolatát.
4. A ki a gazdasági szaktanulmányok bevégezte után több évig folytatott gazdasági gyakorlatról, esetleg a sárvari tejjgazdasági szakiskola üzletvezetői tanfolyamának elvégzéséről szóló bizonyítványt vagy állatorvosi oklevelet képes felmutatni, általában előnyben részesül.

Budapest, 1896. évi aug. hó 24.

I. ö. min. levelezési m. kir. miniszter.

Kaszári állás, melylyel 500 frt készpénzből, természetben lakásból 16 hektoliter buza, 24 hektoliter rozsa, 14 hektoliter árpa, 4 hold (a 1200 □ öl) területű szántóföld, 12 öl tűzifa 3 drb marhatartásból álló javadalmas van egybekötve. Méltóságos gróf Szirmay Alfréd ur szirmabessenyői uradalmában **azonnal betöltendő.** Pályázati folyamódványok gróf Szirmay Alfréd központi jöszágigazgatóságához Szirmabessenyőn intézendők. 15-5

Kerestetik egy gazdasági irnok, i. r., ki gazd. iskolát végzett, a gazd. könyvtelben teljes jártassággal bír, és ezt bizonyítványokkal igazolni képes. Belépés azonnal, fizetés évi 200 frt. és teljes ellátás. Ajánlatok bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem küldetnek „R. G.” jelge alatt kiadói hivatalba küldendők. 1619

Méltóságos gróf Almásy Dénes úr **gyulavári varsándi uradalmában a gyakornoki állás megüresedett.** Pályázhatnak gazdasági felsőbb tanintézetet jó sikerrel végzett gazdászok, akik bizonyítvány másolatokkal felszerelt, önkézzel irt kérvényeiket alulirt czimre mielőbb küldjék be. Az állással készpénz javadalmas nem jár, de szabad lakás, fűtés, világítás és teljes ellátásban részesül az illető. A gyakornok használhatósága szerint fél esetleg egy évig ideiglenes minőségű, mely idő után véglegesítettévé fizetéses irnokká lép elő. Az állás szeptember közepén elfoglalandó. Bizonyítvány másolatok vissza nem adandók. **Gyulavári Békésmege. A uradalmi főtiszt. 1622**

Gazdaságomhoz egy gyakorlott képzett ispánt, ki a magyar és tót nyelvet bírja keresek, fizetése 200 frt készpénz 24 hl. gabona 1 tehénhasználat, 1200 □ öl conventios föld, 300 □ öl kert, lakás, fűtés, világítás. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal **Salzberger József Bars-Simony** czimre küldendők. 1624

Nőtlen kulcsár kerestetik október elsejére 2800 holdas gazdaságba. Évi fizetés 300 forint lakás és ellátás. Több évi tapasztalat kívánatos. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal „Kulcsár” czim alatt a kiadói hivatalba küldendők. 1637

Bő tapasztalatu, erélyes **főtehenész,** ki hasonló minőségben sok éven át már alkalmazva volt, **kerestetik.** Czim: **Hirschmann Vilmos** tejjgazdasága **Aradon.** 1646

Állást keresők.

Földmives iskolát jelesen végzett, 4 évi gyakorlattal bíró fiatal nős ember gazdaságban alkalmazást keres, melyet bármikor elfoglalhat. Czim a kiadói hivatalban. 1633

A mezőgazdaság minden ágában, jöszágtenyésztés, hizlalás, gyógyászat, valamint szám- és könyvelésben otthonos **fiatal gazdatiszt október elsőől magánbirtok önálló kezelésére ajánkozik.** Jelenleg egy bányai középirtok önálló intézője. — Állását nősülés czéljából változtatja. — „Minta gazda” czimű tudakozást e lap kiadói hivatala közvetit. 1644

Gazdatiszt, 32 éves róm. kath., 12^{1/2} évi gyakorlattal, több éven át belterjes gazdaság teljesen önálló bizalmi állásban lévő kezelőbiztos, dohány és cukorrépa termelés, egy a szőlőkezelés, mint a gazdaság többi ágaiban valamint a könyvtelben is jártas, kitünő bizonyítványokkal bíró, **oly kezelőtisztit állást** óhajtat, melyet az alföldön vagy hasonló síkabb fekvésű birtokban ez ősz folyamán elnyerni, hol szorgalmát kifejtve, tiszta jelleme, erénye s szakképzettsége által jövőjét biztosíthatná s hová nősülhetne is. Szíves megkeresések a kiadói hivatalban megtudható czim alatt kéretnek. 1524

Egy tisztességes családból származó józan és jó modoru készthetlyi gazdasági tanintézetet végzett fiatal ember, ki a mezőgazdasági szaktudományok terén kellő praxissal bíró, olyan nagy uradalomba szerelne irnokki álláshoz jutni, a hol vas szorgalma és becsületes munkája árán jövőjét megállapíthatná. Esetleg főúri családnál magán titkári állást is elfoglat. Szíves megkeresések „Becsületes és vas szorgalmú gazda” czim alatt a kiadói hivatalba kéretnek, hol a czim is megtudható. 1571

Ispáni állást keres október elsejére egy 29 éves, nős, r. kath., az adai m. kir. földmives iskolát jeles és kitünően végzett egyén, ki Fejérmegyében egy nagyobb uradalomban 2 év óta mint ispán van alkalmazva, érti a gazdasági teendőket kívül a szőlőtelepítés és ápolást is. Bővebb felvilágosítást szíveségből ad **Szobonya Bertalan** igazgató ur, Adán. 1630

Földmives iskolát jó sikerrel végzett, 37 éves, róm. kath., kiscsaládu gazda, ki ily minőségben négy év óta működik, beszél magyarul, németül és románul, segédtiszt, esetleg kulcsári állást keres októberi belépésre. Czim a kiadói hivatalban. 1632

Azonnali alkalmazást keres egy földmives iskolát jelesen végzett, 2 évi gyakorlattal bíró erélyes fiatal ember, ki mint **ispán** működik egy alföldi birtokon. Állását oly nagyobb gazdaságban óhajtatna elfoglalni, hol 1-2 év letelével meg is nősülhetne. Czime a kiadói hivatalban. 1651

Magyaróvári gazdasági akadémiát végzett, 31 éves, nős, gyermektelen, izraelita vallásu gazdatiszt, állást keres. 10 évi gyakorlattal bír, otthonos a cukorrépa-termelés és tejjgazdaságban is. Czim a kiadói hivatalban. 1654

Gazda- vagy erdőtisztit állásra ajánkozik gazd. tanintézetet, gőzgépkészítő tanfolyamot végzett, 9 évi gyakorlattal bíró, keresztény, nős jelenleg uradalmi ispán. Czim a kiadói hivatalban. 1648

Debreczeni gazdasági tanintézetet végzett, 20 éves, róm. kath. vallásu fiatalember, nagyobb uradalomban irnokki állást keres. Megkeresések **Debreczeni gazdász** czim alatt a kiadói hivatalba kéretnek. 1645

Állatok.

Eladó Gosztanyi Tibornál Ordeal (Buccaneer-Firefly) 18 éves **angoi telivér** (volt állami) hágómén. Világos sárga, 172 cm. Ára 200 frt. Felvilágosítást nyújt **Sári Mihály** ispán, **Vác-Hartyán.** 1507

A világhírű „Caesar” és „Minea” fajbtenyésztőből importált „dogg”-ok ivadékaiból sikerült **köllyök-párok** és egyes példányok jutányosan kaphatók. Czim a kiadói hivatalban. 1647

Vegyesek.

Egy **intelligens fővárosi családnhoz** kerestetik

teljes ellátásra — 20 frt havi fizetésért — egy 13-15 éves fiú, ki lehetőleg reáliskolát látogatná és a család gyermekével együtt tanulhatna. — Megkeresések e lap kiadói hivatalához **K. K.** jelge alatt küldendők, mire bővebb felvilágosítás nyújtatik. 1637

Tejet

nagyobb mennyiségben. Pécsi vagy déli vasutállo-másaihoz szállítva keres **Fischer József** Bpest, I. Krisztina-u. 22. 1643

Az **adonyi uradalom** tejjgazdaságainak **tejtermelése** 1897. évi január 1-től kezdve **eladó.** A venni szándékozó felhívattak, hogy várlatos ajánlataikat „Tejjgazdasági felügyelőség” czim alatt szeptember 10-ig **Duna-Adonyba**, (Fejérm.) posterestante küldjék be. 1641

Legelő kerestetik 3-400 drb tenyész birka számára, esetleg feles tartásra több évi időtartamig. Válasz **Mandl Vilmos Tótujfalu** (Somogy megye) intézendő. 1634

Eladó makk és gubocstermes. Königsseg Irma Grófnő Ömeltósága szendrői (Borsodmegye) uradalmi erdősegen, melyre 10% bányat pénzzel ellátott irásbeli zártajánlatok szeptember 7-ig adhatók be **Kiss Gusztáv kasznárhoz Szendrőn.** 1629

Birtokeladási hirdetemény.

A czeplédi vallásalapítványi uradalom czeplédi birtokaiból 1071. 947/1100 hold szőlőültetésre kiválóan alkalmas **immunis homokföld**

az **öreg csemői erdőben** 5 (1100 □-öles) holdas parcellákra felosztva a folyó **1896. évi október hó 12-én d. e. 9 órakor** és **következő napjain** tartandó nyilvános árverésen

kedvező fizetési feltételek mellett

eladatik.

Az árverés megkezdéséig úgy az egész területre, mint egyes parcellákra vagy parcella csoportokra szóló irásbeli ajánlatok is a czeplédi közalap. gazd. felügyelőségél vagy a helyszínen az árverező bizottságnál benyújthatók.

Bővebb felvilágosítást a czeplédi közalapítv. gazdasági felügyelőség ad, a hol a felosztási térkép és az eladási feltételek betekinthezők.

Kelt Czepléden, 1896. augusztus 19.

A czeplédi közalap. gazd. felügyelőség.

Eladó Ungmegyében Nagy-mihályi állomástól 1 1/2 órányira 2460 drb lábón álló **iparcezlra alkalmas földgyfa.** Tudakozódások Nagy-mihályba az uradalmi igazgatóságához intézendők. 1616

A magyar gazdatisztok és erdőtisztok országos egyesülete ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állásközvetítő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való fölvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdészeti és ezekkel rokon foglalkozásu egyének számára a legolcsóbb díjtételekkel, mert nem nyereszkedésre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtáblázzal és bővebb felvilágosítással szolgál az iroda: Budapest, IX. kerület, Lónyay-utca 7. sz. alatt.

1886. Erdélyi család találkozása.

Felhívattak a magyar óvári m. kir. gazdasági akadémia 1885/6 évfolyamának u. n. „**erdélyi család**” tagjai névszerint: Baross László, Boltzár József, Feja Kálmán, Günther Ernő, Hajdu Aladár, Hajdu István, Hertelendy Pál, Joó István, Kemény Pál báró, Maiszner József, Marschall Vilmos, báró, Puy László, Szarka Andor, Szász István, Tamássy József, Ürmösy Jenő, Vuesskics Béla, Zathureczky István urak, hogy **Budapesten, f. év szeptember 25-én este 6 órakor a Köztelek palotában (Üllői-ut 25.)** adott találkán és ugyanaznap este 8 órakor a Macskásy kerthelyiségében (Üllői-ut 21.) tartandó társas vacsorán megjelenjenek. A tisztelt családtagok felkéretnek megjelenésükről, vagy elmaradásuk okáról, valamint akkori előre megrendelendő bpesti lakásukról előre értesíteni **Hajdu István urad. kasznárt Valkó (Pestmegye.)** 1621

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Legnagyobb kölcsön a valódi becsérték alapján 20-60 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, más intézet nem mondhat fel. Csakly kamattal tőkés törlesztik. Lebonnyoltás 14 nap alatt.

Semmi előleges költés. Minden felvilágosítás díjmentes. Beküldendő csak a telekkönyvi kivonat, kataszterív. Konvertálása bélyeg- és illetékmentes. Czim:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet. Budapest, Váci-körút 39. sz. Legnagyobb Ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában egyedül, mely hatóságok és a legkiválóbb földbirtokosoktól ajánlva van.

FISCHER J.

zsák gyári raktárában **BUDAPEST**

Nagy-korona-utca 18. sz., vízmentes ponyvák kölcsönben, valamint új és egyszer használatban volt vízmentes ponyvák jutányosan kaphatók. **Repczeponyva** darabonként 3 forinttól feljebb. 1116

Koronghy Gyula N. Mert-niki (u. p. Szakul) gazdaságában **óriási hegyi rozs** kapható per 100 kiló 7 frt. — loco állomás Szakul. Bővebb értesítést szívesen nyújtok. 1607

Birtok és pénz.

A ki birtokot vagy uradalmat jól venni akar, vagy birtokát szép fővárosi házért elcserélni akarja vagy magas előnyös törlesztéses kölcsönt óhajt, forduljon bizalommal **Várady Antalhoz, Budapest, József-utca 54. sz.** 1584

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekkel** talajmivelésre vállalkozik 527

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

A budapesti

gyapju - aukcziók

ez idei első sorozata július hó 8-án megindult. Árverési raktár gyanánt a m. kir. államvasutak dunaparti teherpályaudvarának egy helyisége szolgál. Az ezen raktárba czímzett és szeptember hó 30-ig eladott gyapjuk után **sem raktár-bér, sem rem raktárhoz való szállítási beraktározási és mérlegelési díj nem számítatik.** Azonfelül ezen gyapjak **szállítási díjkezdvezményben** is fognak részesülni.

Bejelentéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál

HELLER M. és Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

A Neustadtli uradalmi igazgatóság (Arnau mellett, Csehország)

őszi vetésre ajánl: **Montagne-Triumph-Imperial-, Bestehorn-féle óriás- és hegyi óriás rozst,** továbbá sárga hegyi búzát. A rozst 8 frt, buza 9 frt 100 kilónként Arnau állomástól zsák nélkül. 1644

Schlanstedti vetőrozst

utántermést 550 m. tengerszín feletti magasságból, ajánl vetéshez emétermásánként zsák nélkül 9 frtjával helyben Klein Hermanic-Sedlec vasuti állomástól

Gutsverwaltung Smilkau bei Wottiz (Csehország.) 1652

Valódi

Dr. KRÖCZER LÁSZLÓ-féle

szabadalmazott ruggyanta ojtószalagokat Dr. Kröczer László urtól személyesen jóváhag. ott minőségben és nagyságban szállít

SCHMEIDLER I. N.

cs. és kir. ruggyanta és celluloidneműek gyára

BÉCS, 1228

Főüzlet: Fióküzlet:

VII/2., Stiftgasse 19. sz. I. ker., Graben 10. sz.

Sürgönczim: **GUMMISCHMEIDLER.**

Egy kilogramm ára frt 10.40.

Kévekötő zsinórokat és a legjobb minőségű gazdasági kötelneműeket,

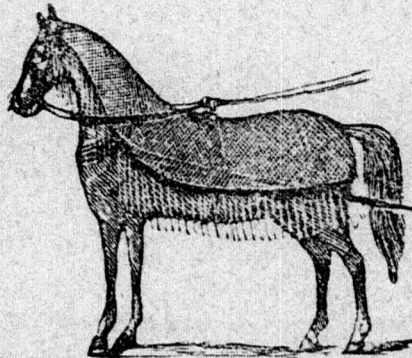
ajánl a

BLEIER és WEISZ,

kötélgári czég Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körút 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle házban
Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: **torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörlők, ruhaszáritó kötelek,**

lóhálók,

készítések stb. továbbá gazdasági czikkek u. m.: istráng, kötőfék, rudaló gabonaszakok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőcz stb. a legjutányosabb eredeti gyári áron.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik.

Kiadóhivatalunban kapható:

Homokszőlő telepítése

Irtá

Rácz Sándor.

Ára 1 forint 50 kr.

Gróf Csáky László prakfalvi vasgyárai

(Szepesm.), évek óta

bádogtetők fődésével

foglalkoznak, leírással, bizonyítványok, árajánlat és mintával szívesen szolgálnak.

Ezen tetők láthatók az állatkiállítási téren és a bányászati és kohászati csarnokban. 1806

A magy. kir. államvautaktól eredő, teljesen használható, jó karban levő

TIZEDÉS MÉRLEGEK

súlyokkal együtt, felette olcsó árban kaphatók;

KOHN A. M.

vas- és fémáru nagykereskedőnél

Budapest, VI., Mozsár-utca 9.

Ugyanott „Wernd” rendszerű használt fegyverek (mező és erdőöröknek) feltűnő olcsón kaphatók.

Van szerencsém a m. t. gazdaközönségnek a következő készítményeimet ajánlani:

Kőrösi egyetemes dísznópor 45 és 80 krros csomagokban.

Barompor, lovaknak és szarvasmarháknak, a korneuburgi port minden tekintetbe pótolja 1 kgr. ára 80 kr.

Roborator, dörzsölő szer lovaknak, szarvasmarháknak, 1 kgr. ára 1 frt 50 kr.

Szárnyaspor, szárnyasok elhullása elleni hathatós óvszer, 1 kgr. ára 1 frt 20 kr.

Nagyobb megrendelésnél bérmentve küldetik. 1642

MARGULIT SÁNDOR, gyógyszerész

KÖRÖSÖN, (Križevac), Horvátország.

Cs. és kir. szab.

vizmentes szövetygár,

legnagyobb és legrégibb az országban.

Alapított 1831.

32 kitüntetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST,

BÉCS,

V., Mária Valéria-utca 10. — I., Volksgartenstrasse 1.

VIZMENTES TAKARÓK (PONYVÁK),

kazalok, gépek, kocsik és vasúti kocsikra olcsóbb és legjobb elpusztíthatatlan minőségekben, továbbá

REPCZE-PONYVÁK, MAGGYÚJTÓ-PONYVÁK, TÖMLÖK.

ESÖKÖPENYEK és ÖLTÖNYÖK kautschukból és anélkül.

TÜZI- és ITATÓ-VEDREK, SÁTRAK, LINOLEUM.

ÁRJEGYZÉK és MINTÁK INGYEN és BÉRMENTVE.

„LEGGYORSABB KISZOLGÁLÁS.”

Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják, s szíveskedjen határozottan **ELSINGER** gyártmányt kérni. 928